

СВЕТО ПИСМО СТАРОГА И НОВОГА ЗАВЕТА

БИБЛИЈА

Аутори:

Јован Благојевић, теолог и председник Библијског културног центра

Сања Симић де Граф, професор енглеског језика и педагошки саветник

СВЕТО ПИСМО

СТАРИ ЗАВЕТ

Књиге Старога Завета:

- законске-Петокњижје(5)
- историјске (12)
- поучне (5)
- пророчке:
великих пророка (4)+Плач
Јеремијин
малих пророка (12)
- *девтероканонске (11)

НОВИ ЗАВЕТ

Књиге Новога Завета:

- законске-јеванђеља (4)
- историјске (1)
- поучне-посланице (21)
- пророчке (1)

THE BIBLE

THE OLD TESTAMENT THE NEW TESTAMENT

-the books of the law

The Pentateuch (5)

- the historical books (12)

- the poetical books (5)

- then prophetic books:

the major prophets (4)+ The

Lamentations of Jeremiah

the minor prophets (12)

*apocrypha books (11)

- the gospels (4)

- the early Church (1)

-The letters (21)

- a prophetic book (1)

СВЕТО ПИСМО ДЕЛИМО НА

Која је општа подела књига Светог писма (на основу категорије којој припадају)?

Four white rectangular boxes with black borders, arranged horizontally, for writing the answer to the question above.

Којој категорији припадају Мојсијево петокњижје и јеванђеља? Ком Завету Припада Мојсијево петокњижје а ком јеванђеља?

A single wide white rectangular box with a black border for writing the answer to the question above.

Колико укупно има књига Светог писма?

A single wide white rectangular box with a black border for writing the answer to the question above.

СВЕТО ПИСМО ДЕЛИМО НА

СТАРИ ЗАВЕТ

НОВИ ЗАВЕТ

Која је општа подела књига Светог писма (на основу категорије којој припадају)?

законске

историјске

поучне

пророчке

Којој категорији припадају Мојсијево петокњижје и јеванђеља? Ком Завету Припада Мојсијево петокњижје а ком јеванђеља?

И Мојсијево петокњижје и јеванђеља припадају законским књигама.

Мојсијево петокњижје припада Старом завету а јеванђеља Новом завету-

Колико укупно има књига Светог писма?

66 (без девтероканонских књига) и то 39 Старога завета и 27 Новог завета.

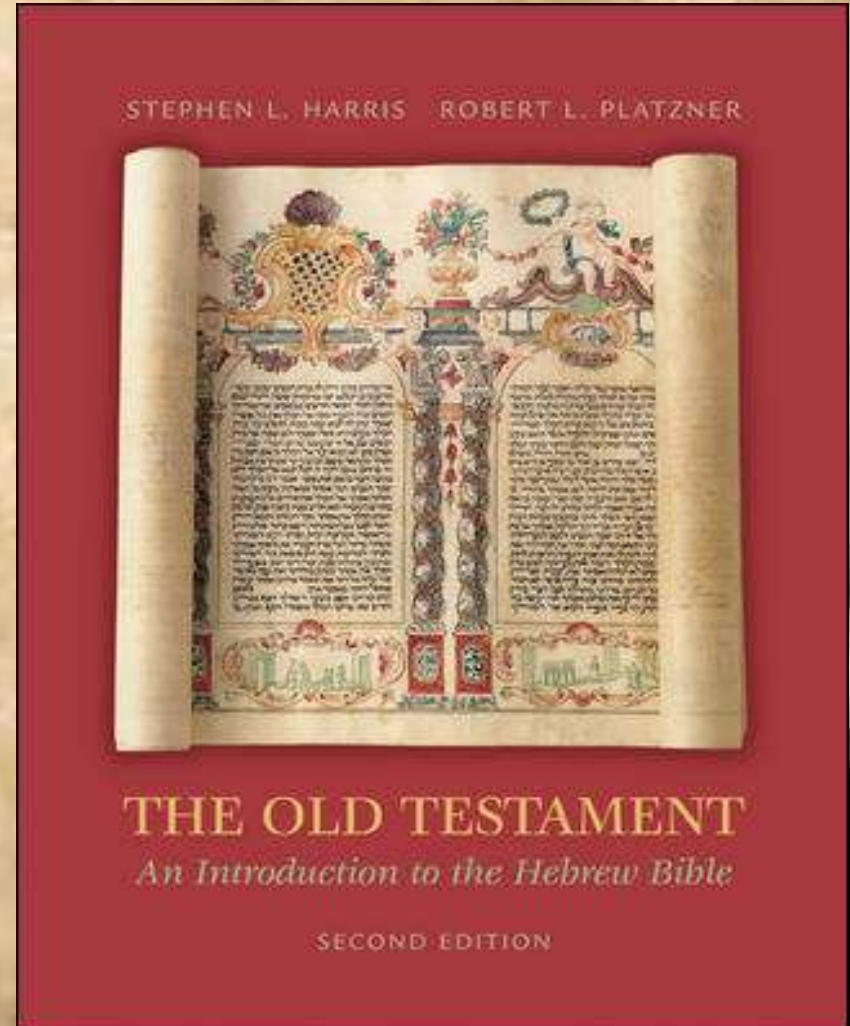

СТАРИ ЗАВЕТ

**THE OLD
TESTAMENT**

СТАРИ ЗАВЕТ

- ПОД ПОЈМОМ „СТАРИ ЗАВЕТ МОЖЕ ДА СЕ ПОДРАЗУМЕВА ВИШЕ СТВАРИ:
- 1) ОБРАЗАЦ ПОНАШАЊА, НАЧИН И САДРЖАЈ ВЕРЕ
- 2) КОРПУС (ЗБОРНИК) КЊИГА
- 3) ДЕО ОПШТЕ И РЕЛИГИЈСКЕ ИСТОРИЈЕ СВЕТА КОЈИ СЕ НАЗИВА БИБЛИЈСКА (СТАРОЗАВЕТНА) ИСТОРИЈА ИЛИ СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА СПАСЕЊА

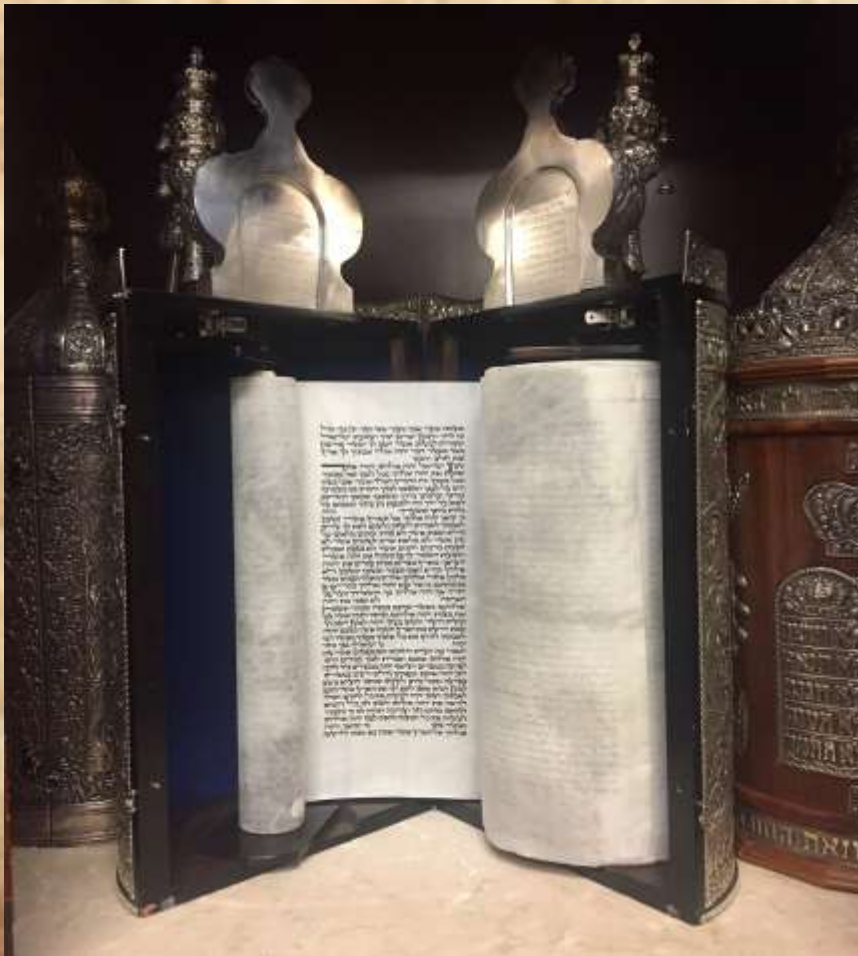

СТАРИ ЗАВЕТ КАО ЗБОРНИК СПИСА

- -припада јеврејском националном и верском наслеђу
- језички, представља наслеђе јеврејског, арамејског и грчког језика
- Део је ширег корпуса који се назива Библија или Свето писмо
- Може се поделити на неколико целина (корпуса или зборника)

КОРПУСИ КЊИГА СТАРОГА ЗАВЕТА

- Тора, Закон, Петокњижје, или Пет књига Мојсејевих
- Историјски списи
- Мудросна књижевност
- Пророчки списи

**Законске књиге Старога Завета
Петокњижје Мојсијево**

**The books of the law
The Pentateuch**

ТОРА, ЗАКОН, ПЕТОКЊИЖЈЕ

- ПОСТАЊЕ (1 Књига Мојсејева)
- ИЗЛАЗАК (2 Књига Мојсејева)
- ЛЕВИТСКА (3 Књига Мојсејева)
- БРОЈЕВИ (4 Књига Мојсејева)
- ПОНОВЉЕНИ ЗАКОНИ (5 Књига Мојсејева)

САДРЖИНА ПЕТОКЊИЖЈА

НАРАТИВНИ МАТЕРИЈАЛ

- ПРИПОВЕСТИ О СТВАРАЊУ СВЕТА И ЧОВЕКА
- ПРИПОВЕСТИ О ПАДУ У ГРЕХ, ПРВОЈ БРАЋИ, ПОТОПУ, ВАВИЛОНСКОЈ КУЛИ, ПРАОЦИМА ИЗРАИЛА (ИЗАБРАНОГ НАРОДА), РОПСТВУ У ЕГИПТУ, ИЗЛАСКУ ИЗ ЕГИПТА, ПУТОВАЊУ КРОЗ ПУСТИЊУ КА ОБЕЋАНОЈ ЗЕМЉИ
- НАЈВЕЋИ ДЕО ОВИХ ПРИПОВЕСТИ САДРЖАН ЈЕ У ПРВЕ ДВЕ БИБЛИЈСКЕ КЊИГЕ (ПОСТАЊЕ И ИЗЛАЗАК)

ЗАКОНСКИ МАТЕРИЈАЛ

- ЗАКОНИ КОЈЕ ДОНОСИ МОЈСЕЈ ПРЕДСТАВЉАЈУ КОДФИКОВАЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ ОБИЧАЈНОГ ПРАВА КОЈЕ ЈЕ ПОСТОЈАЛО НА ДРЕВНОМ ОРИЕНТУ И ИМАЈУ ЗНАЧАЈНЕ СЛИЧНОСТИ СА ДРУГИМ ДРЕВНООРИЈЕНТАЛНИМ ЗАКОНИЦИМА (нпр. знаменитим Хамурабијевим закоником), АЛИ ОДИШУ ДОСТА НАГЛАШЕНИЈОМ БРИГОМ ЗА СОЦИЈАЛНОМ ПРАВДОМ (ЗАШТИТОМ УГРОЖЕНИХ КАТЕГОРИЈА СТАНОВНИШТВА)
- ЗАКОНИ СЕ МОГУ ПОДЕЛИТИ НА:
- РЕЛИГИЈСКЕ (ПРОПИСЕ О БОГОСЛУЖЕЊИМА, ЖРТВАМА, ПРАЗНИЦИМА), ДРУШТВЕНЕ (ГРАЂАНСКО ПРАВО), ЗДРАВСТВЕНЕ (ЗАКОНЕ О ХИГИЈЕНИ, КАРАНТИНУ И СЛ).

1 Мој- Прва књига Мојсијева- ПОСТАЊЕ

Gen- The First Book of Moses- GENESIS

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/>

2 Мој- Друга књига Мојсијева- ИЗЛАЗАК

Ex- The Second Book of Moses- EXODUS

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/2/>

3 Мој- Трећа књига Мојсијева- ЛЕВИТСКА

Lev- The Third Book of Moses- LEVITICUS

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/3/>

4 Мој- Четврта књига Мојсијева- БРОЈЕВИ

Num-The Fourth Book of Moses- NUMBERS

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/4/>

5 Мој- Пета књига Мојсијева- ЗАКОНИ ПОНОВЉЕНИ

Deut- The Fifth Book of Moses- DEUTERONOMY

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/5/>

ПОВЕЖИ КЊИГЕ МОЈСИЈЕВЕ СА ЊИХОВИМ НАЗИВИМА НА ЕНГЛЕСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

**ПРВА КЊИГА
МОЈСИЈЕВА**

**ЗАКОНИ
ПОНОВЉЕНИ**

LEVITICUS

**ДРУГА КЊИГА
МОЈСИЈЕВА**

ПОСТАЊЕ

DEUTERONOMY

**ТРЕЋА КЊИГА
МОЈСИЈЕВА**

ИЗЛАЗАК

GENESIS

**ЧЕТВРТА КЊИГА
МОЈСИЈЕВА**

БРОЈЕВИ

NUMBERS

**ПЕТА КЊИГА
МОЈСИЈЕВА**

ЛЕВИТСКА

EXODUS

ПОВЕЖИ КЊИГЕ МОЈСИЈЕВЕ СА ЊИХОВИМ НАЗИВИМА НА ЕНГЛЕСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

Именуј Мојсијеве књиге

Прва књига Мојсијева П О С Т А Њ Е

Друга књига Мојсијева И З Л А З А К

Трећа књига Мојсијева Л Е В И Т С К А

Четврта књига Мојсијева Б Р О Ј Е В И

Пета књига Мојсијева

З А К О Н И П О Н О В Љ Е Н И

Којим Мојсијевим књигама припадају следећи цитати

Ово је закон који постави Мојсије синовима Израиљевијем. Ово су свједочанства и уредбе и закони које каза Мојсије синовима Израиљевијем кад изиђоше из Мисира

И јави му се анђео Господњи у пламену огњеном из купине. И погледа, а то купина огњем гори а не сагоријева. И Мојсије рече: Идем да видим ту утвару велику, зашто не сагоријева купина. аА Господ, кад га видје гдје иде да види, викну га Бог из купине и рече: Мојсије! Мојсије! А он одговори: Ево ме.

Потом рече Бог: Да начинимо човјека по својему обличју, као што смо ми, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од цијеле земље и од свијех животиња што се мичу по земљи.

А Господ рече Мојсију говорећи:Тијем нека се подијели земља у нашљедство према броју имена

А у осми дан нека се обреже дијете

Којим Мојсијевим књигама припадају следећи цитати

Ово је закон који постави Мојсије синовима Израиљевијем. Ово су свједочанства и уредбе и закони које каза Мојсије синовима Израиљевијем кад изиђоше из Мисира
5Мој 4, 44-45

И јави му се анђео Господњи у пламену огњеном из купине. И погледа, а то купина огњем гори а не сагоријева. И Мојсије рече: Идем да видим ту утвару велику, зашто не сагоријева купина. аА Господ, кад га видје гдје иде да види, викну га Бог из купине и рече: Мојсије! Мојсије! А он одговори: Ево ме.
2Мој 3, 2-4

Потом рече Бог: Да начинимо човјека по својему обличју, као што смо ми, који ће бити господар од риба морских и од птица небеских и од стоке и од цијеле земље и од свијех животиња што се мичу по земљи.
1Мој 1, 26

А Господ рече Мојсију говорећи:Тијем нека се подијели земља у нашљедство према броју имена
4Мој 26, 52-53

А у осми дан нека се обреже дијете

3Мој 12, 3

Решите асоцијацију и
наведите којој књизи
Мојсијевој припада

А 1

А 2

А 3

А 4

А

В

В 4

В 3

В 2

В 1

Б 1

Б 2

Б 3

Б 4

Б

Д

Д 4

Д 3

Д 2

Д 1

?

Решите асоцијацију и
наведите којој књизи
Мојсијевој припада

ОБЛАК

СИМ

ДУГА

ХАМ

ЈЕСЕН

ЈАФЕТ

ПЉУСАК

Б4

КИША

НОЈЕ

ПОТОП

БРОД

ПОСТАЊЕ

РЕКА

КРЕАЦИЈА

МОРЕ

СТВАРАЊЕ

КРУЗЕР

ПОЧЕТАК

ЛУКА

НАСТАНАК

A piece of aged, yellowed parchment with faint, circular markings. The parchment is textured and shows signs of wear, with some darker spots and a slightly irregular shape. The background is dark, making the parchment stand out.

Историјске књиге Старога Завета

The historical books

ИСТОРИЈСКИ СПИСИ

- ДЕВТЕРОНОМИ-
ЧАРСКА
ИСТОРИЈА
 - (Постање, Излазак),
Књига Исуса Навина,
Судије, 1 и 2, Рута,
Самуилова, 1 и 2
Књига о Царевима
 - 1 и 2 Књига Дневника
- ХРОНИЧАРСКА
ИСТОРИЈА
 - Јездра, Немија, 1 и 2
Књига о Маквејима
- ПОСТЕГЗИЛНА
ИСТОРИЈА

ИНав- Књига Исуса Навина <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/6/>

Josh-The Book of Joshua

Суд- Књига о судијама <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-1/7/>

Judg- The Book of Judges

Рута- Књига о Рути <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/>

Ruth- The Book of Ruth

1Сам- Прва књига Самуилова <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/2/>

1Sam- The First Book of Samuel

2Сам- Друга књига Самуилова <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/3/>

2 Sam- The Second Book of Samuel

1 цар- Прва књига о царевима <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/4/>

1Kings- The First Book of the Kings

2 цар- Друга књига о царевима <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/5/>

2 Kings- The Second Book of the Kings

1дн- Прва књига дневника <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/6/>

1Chron- The First Book of The Chronicles

2дн- Друга књига дневника <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/7/>

2Chron- The Second Book of The Chronicles

1Јездр- Прва књига Јездрина <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/8/>

Ezra- The Book of Ezra

Нем- Књига Немијина <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/9/>

Neh- The Book of Nehemiah

Јест- Књига о Јестири <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-2/10/>

Esther- The Book of Esther

1. Колико има историјских књига Старога завета?
2. Које су од наведених књига историјске књиге Старога завета?

Псалми Давидови Књига Исуса Навина Књига о судијама

Прва књига о царевима Друга књига о царевима

Приче Соломонове Прва књига Јездрина

Књига Немијина Књига пророка Данила

Књига о Јестири Књига о Рути Плач Јеремијин

Дела Светих апостола Прва књига дневника

Свето јеванђеље од Јована Друга књига дневника

Прва књига Самуилова Откривење Светог Јована Богослова

Друга књига Самуилова Прва књига Мојсијева

Посланица Светог апостола Павла Римљанима

1. Колико има историјских књига Старога завета? 12
2. Које су од наведених књига историјске књиге Старога завета?

Псалми Давидови Књига Исуса Навина Књига о судијама

Прва књига о царевима Друга књига о царевима

Приче Соломонове Прва књига Јездрина

Књига Немијина Књига пророка Данила

Књига о Јестири Књига о Рути Плач Јеремијин

Дела Светих апостола Прва књига дневника

Свето јеванђеље од Јована Друга књига дневника

Прва књига Самуилова Откривење Светог Јована Богослова

Друга књига Самуилова Прва књига Мојсијева

Посланица Светог апостола Павла Римљанима

Поучне књиге Старога Завета

The poetical books

Јов – Књига о Јову <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-3/>

Job- The Book of Job

Пс – Псалми Давидови <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-3/2/>

Ps- The Psalms

ПрС – Приче Соломонове <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-3/3/>

Prov- The Proverbs

Проп – Књига проповедникова <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-3/4/>

Eccles- Ecclesiastes of The Preacher

Пп – Песма над песмама <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-3/5/>

Song- The Song of Solomon

ПОУЧНЕ КЊИГЕ

ПОЕТСКЕ

- ПСАЛМИ
- ПЕСМА НАД ПЕСМАМА
(ЉУБАВНИ СПИС)
- КЊИГЕ ПОСЛОВИЦА
(ПРИЧЕ СОЛОМОНОВЕ,
ПРЕМУДРОСТИ
СОЛОМОНОВЕ,
ПРЕМУДРОСТИ ИСУСА
СИНА СИРАХОВОГ)

ПОЛЕМИЧКЕ

- КЊИГА О ЈОВУ
- КЊИГА
ПРОПОВЕДНИКА

Доврши називе поучних књига Старога завета

Књига о

Књига

Приче

Песма

Псалми

Доврши називе поучних књига Старога завета

Књига о Јову

Књига проповедникова

Приче Соломонове

Песма над песмама

Псалми Давидови

Погађамо називе поучних књига на енглеском језику

Погађамо слово по слово спелујући. Група погађа слова све док не
омаши неко слово а онда препушта другој групи.

Приче Соломонове T H E P R O V E R B S

Књига о Јову T H E B O O K O F J O B

Књига проповедникова

E C C L E S I A S T E S O F T H E

P R E A C H E R

Псалми Давидови T H E P S A L M S

Песма над песмама

T H E S O N G O F S O L O M O N

Учимо из

Библијске енциклопедије

протођакона Радомира Ракића

О ЮВУ

У западној уметности. Енглеско издање књиге о Јову, објављено 1825. године, садржи 18 илустрација које је „изгравирао“ Вилјем Блејк, који је сматрао безнадежним покушај да се пружи смисао књизи. Воен Вилјем је написао маску „Јов“ у којој су елементарне црте народне музике доведене у везу с хармонијама 20. века. У барокно експресивној слици Андреја Сачија (Вилтон, Вилтон Хаус) Јов је приказан скоро пак и разочаран, са својом супругом и – чудновато, двојицом пријатеља. На слици „Јова посећује жена“ Жорж де ла Тур приказује како је Јовова супруга била његов нетински тешиатељ у тмурно доба (Епинеј).

ЈОВ. КЊИГА, има 42 главе, спада у ред *поучних књига*, и учи нас о трпљењу у невољама. У канону старозаветних књига налази се између књиге о Јестир и Псалтира (тако и у српској Библији); у јеврејској Библији стоји између Прича Соломонових и Песме над песмама; у сириским библијама пак између Поновљених закона и Исуса Навина. Пресек њеног садржаја:

- I део – Историјски увод (гл. 1–2)
- II део – Разговор Јова с пријатељима (гл. 3–43,6)
- A – Први део беседа (гл. 3–14)
 - (а) Јов проклиње дан свог рођења (гл. 3)
 - (б) Говор Елифаса (гл. 4–5)
 - (в) Одговор Јова (гл. 6–7)
 - (г) Говор Виллада (гл. 8)
 - (д) Одговор Јова (гл. 9–10)
 - (ђ) Говор Софара (гл. 11)
 - (е) Одговор Јова (гл. 12–14)
- B – Други део беседа (гл. 15–21)
 - (ж) Говор Елифаса (гл. 15)
 - (з) Одговор Јова (гл. 16–17)
 - (и) Говор Виллада (гл. 18)
 - (ј) Одговор Јова (гл. 19)
 - (к) Говор Софара (гл. 20)
 - (л) Одговор Јова (гл. 21)
- B – Трећи део беседа (гл. 22–31)
 - (љ) Говор Елифаса (гл. 22)
 - (м) Одговор Јова (гл. 23–24)
 - (н) Говор Виллада (гл. 25)
 - (њ) Одговор Јова (гл. 26–31)
- Г – Говор Елијуја (гл. 32,6–37)
- Д – Крај беседа (гл. 38–42,6)
 - (о) Говор Господа (гл. 38–41)
 - (п) Глас покајаног Јова (гл. 42,1–6)
- Ђ – Историјски завршетак (гл. 42,7–17).

Ови реторски дуги разговори (беседе) сврставају ову књигу у највећа дела светске поезије и мудрости.

Различита су мишљења по питању аутора књиге. Неки држе за пиеса управо Јова, други пр. Мојсија, а трећи да ју је написао неко у време Соломона, или чак у време Јездре и Немеје и пр. Малахије.

Главни предмет садржаја књ. о Јову су његова страдања и невоље, из чега настају различита питања: о путевима Божјег промисла, о свету и човеку; због чега праведници често бивају кажњени, а неправедници благују? И како довести у везу неравномерну расподелу овоземањског удела међу добрим и злим људима с дејствима Божјег промисла у свету? Морална начела, страх Божји, вера и нада у Бога, чистота и непорочност живота, љубав и благо опхођење према ближњем, подношење несрећа без роптања, добра дела и милосрђе према невољницима и др. – све је то у главним цртама садржај разговора Јова с пријатељима.

Сви ови моменти вере и морала изражени су у лицу самог страдалника Јова. На пример, каква узвишени пример смирења и потпуне преданости вољи Божјој чујемо у његовим речима кад је након губитка целокупне имовине и деце, узвикнуо: „Господ даде, Господ узео: да је благословено име Господње“ (1,21), или у одговору жени: „Говориш као луда: добро смо примили од Бога, а зла зар нећемо примати?“ (2,10). Управо под теретом свих својих тешких страдања и неправедне оптужбе од стране пријатеља, он је проклињао дан свог рођења, но усред свих тегоба и јадиковки, у њему се буди нада на будуће васкрсење из мртвих: „Знам да је жив мој Искупитељ, и да ће на пошљедак (последњет дана) стати над прахом. И ако се ова кожа моја рашири, опет ћу у телу свом видети Бога“ (19,25–26).

У Новом завету ап. Јаков говори: „Трпљење Јова чисте и крај његов видесте“ (Јак 5,11), и тиме директно посведочава каноничност ове старозаветне књиге. Црква је дубоко схватила живот Јова: у његовим страдањима је видела страдалног Господа и у давнињи одредила да се књига о Јову чита у прва четири дана Страдалне недеље. Црква светкује многострадалног Јова 6. маја.

Књига о Јову има позадину у историји израњске религије до вавилонског ропства, и у хананској и месопотамској религијској традицији. У Месопотамији и Ханану се на богове гледало као на творце и владаре света, док су људи били поданици. У другом миленијуму у Месопотамији је настала „лична религија“, у којој је Бог (као божански родитељ) даривао човека

штитићеника (као дете) изобилним дарима. Ово је била праотачка религија пре Мојсија са његовим истанчаним верским уредбама и разрађеним обредним и грађанским законом. Биће да је таква „личну религију“, рекли бисмо једноставно, исповедао праведни Јов.

Како је Јов живео. Према Јов 42,16, он је живео 140 година после свога кушања, а по Септуагинти, још 180 година, док изричито наводи да је живео укупно 246 година. Ово иде у прилог томе да је Јов живео у доба патријараха. Кад се овоме дода да је сваки дан приносио жртве паљенице (1,5), значило би да је био и *свештеник*, тј. патријарх, који је држао световну и свештену власт. Из садржаја видимо да је веровао у једнога Бога наоко није био Израћљац, а *моноитеизам* је постао *одлика Израћљаца тек после Мојсија*, што наводи на закључак да је Јов живео *пре Мојсија* као номадски цар као што је био Аврам.

Неки пак угледни библисти мисле да је Јов живео у време Соломона (на пример, Лутер), записујући став на чињеници да је доба Давида и Соломона била златна епоха, најплодније доба древно-јеврејске књижевности (Псалми, Проповедник, Песма над песмама). Други, опет, указују на доба јудејског цара Језекије (8. век пре Хр.) као на време старејеврејске класике, време пророка Амоса, Осије, Исаније и Михеја. И најзад, неки држе да је књига написана у време вавилонског ропства, или пре, у време по повратку. Најважнији аргумент у овом смислу јесте спомен сатане у књизи о Јову. Име сатане се спомње у још само две старозаветне књиге (Зах 3,1–2 и 1 дн 21,1). Држимо се предања да је ова књига забележила у прекрасном поетском облику усмено предање о Јову. Састављач је у сваком случају Израћљац; у књизи нам је остављен печат израћљског религиозног мишљења.

Међутим, пр. Језекиљ 14,4–20 спомње прво Ноја, затим Данила па Јова, што би значило да је сигурно живео пре вавилонског ропства.

Писац књиге. Према Оригену, сам Јов је написао ову књигу на сиријском језику, па ју је касније Мојсије само превео на јеврејски језик (по Талмуду, писац је Мојсије). У данашњем облику књига је свакако постојала пре пр. Јеремије, јер из те књиге преузима нека места (пр. Јер 20,14–18 – Јов 3,3–10,18; Јер 17,1 – Јов 19,23; Јер 20,17 – Јов 3,11). На основу сличности стила, неки закључују да је непознати писац написао књигу о Јову па угледу на цара Соломона (Т. Радовановић). – Као место писања наводе Јудеју, и то пре деобе царства на Израћљево и

Јудино. Приликом закључења старозаветног канона за време Јездре и Немеје, и ова књига је унета у канон јеврејских светих књига. Као такву прихватила је и хришћанска Црква.

Карактеристично за књигу о Јову јесте да она уопште не говори ништа из историје Израћља, ни о спомиње Мојсијев закон. Чак и име Јавхе, Бога завета Израћљева, сусреће се у књизи један једини пут (12,9). Говорећи о Богу, Јов не употребљава друго име до Елохим. Пада у очи, веома наглашен, дијалог између Бога и сатане.

Иначе, књига говори о *Посреднику* (9,32–33; 32,33), *Избавићељу* (19,25) и *ошкуну* (33,24).

Тужитићељу Јова. Елифи с., правоверни човек строга морала, привржен мртвој ортодоксности. За основ догматике служи му ноћно виђење (4,12–21). Он аргументише овако: *страдања су непорециво последица греха*; Јов страда, дакле, он се мора покајати и повратити Богу.

Вилгад, философ, сва његова мудрост почива на предању (8,8–10), а религија се састоји од побожних фраза. Његов аргумент је следећи: *ако Бог не одговара Јову, код овога има неки разлог*; он не може одговорити на молитву неправеднога. Одмазда за свако зло је неизбежна.

Софар, надмени човек, најнеразумљивији од све тројице, уображава да он у потпуности разуме путеве Божје. Он тврди да је *Јов кажњен мање него што заслужије*; и да је живот злог човека увек кратковремен.

Елију, самоуверени човек који, без обзира на делимично правилно схватање, самоувереношћу настоји објаснити страдања Јова. Он прекорева Јова за непобожне речи на Бога. Његова теза гласи: *страдања показују човеку да он сам не познаје своје грехе како би био исцељен од њих. Отуда страдање служи као казна коју Бог налаже ради очишћења и просветљења побожног човека.*

Литература: А. М. Бухарев, *Свешти Јов Многострадални, осарити на његово време и на искушете према његовој књизи*, Москва 1864; Архим. Филарет, *Наставна књига о Јову*, Кијев 1872; Н. А. Елеонски, *О времену писанка књиге о Јову*, 1879; Еп. Михаил, *Библијска настава књиге о Јову*, 1900; Н. И. Троишки, *Тумачење књиге ука*, књ. IV, Тула 1900; Н. К. Булде, *Beiträge zur Kritik des Buches Hiob*, Bonn 1876; К. Кautsch, *Das sogenannte Volksbuch von Hiob*, Tübingen 1900; W. B. Stebbins, *Hiob und der Ursprung von Hiob*, London 1948; H. Hertzberg, *Das Buch Hiob*, Stuttgart 1949; H. Lamparter, *Das Buch der Anfechtung*, Stuttgart 1956; G. Fohrer, *Studien zum Buch Hiob*, Gütersloh 1963; S. R. Driver and G. B. Gray, *The Book of Job*, ICC, 1921; G. Hölscher, *Hiob*, 1937; J. C. Rylaarsdam, *Revelation in Jewish Wisdom Literature*, 1946; H. L. Ellison, *From Tragedy to Triumph*, 1958; E. Dornum, *The Book of*

О Давиду

Д (D), у науци сиглум за девтерономисту, један од извора Пентатеуха (Петокњижја). У новозаветној историји текста сиглум D обележава Безин рукопис Новог завета из 6. века, који је реформатор Тодор Беза поклонио 1581. г. Кембричком универзитету (Codex Bezae Cantabrigiensis, D^m), док Codex Claromontanus такође из 6. века има ознаку D².

ДАВАСЕТ (דבשֶׁת) (Dabbešet) (*зрбе камила*), на граници пл. Завулоновог (ИНав 19,11). Место треба тражити у Мегидонској равници, и отуда се помишља на Tell es-Sammam, 15 км источно од Јокнеама.

ДАВИД (דָּוִד) (David) (Δαυίδ) (*вољети?*, име од миља за стрица или ујака, а и за мало дете), најмлађи Јесејев син, рођен у Витлејему, цар израелски и јудејски (1010–970. г. пре Хр.). Његова историја је опширно описана у 1 Сам 16–31; 1 цар 1 и 2; 1 дн 11–29.

У младости се одликовао храброшћу, вером и надом у Бога чувајући стада свога оца (1 Сам 16,12–18; 17,34–36). Као човек по срцу Божјем (1 Сам 13,14), а услед непослушности цара Саула, пророк Самуило, у присуству Давидовог оца Јесеја и браће, помазао га је за наследника Сауловог. Овим помазањем сишао је дух Божји на Давида и остао с њим (1 Сам 16,1–13).

Још као младић, благодарећи музикалности, лепом изгледу и другим особинама, добио је позив на двор да би свирао на харфи и успокојавао дух цара Саула. Цару се Давид много допао, и поверио му да носи оружје (1 Сам 16,2). Очигледно да се на почетку рата с Филистејцима Давид вратио стадима свога оца, будући да је био још млад. Међутим, дошавши у војни логор да посети своју браћу, Давид је видео Голијата и изразио жељу да изађе на двобој. Голијата је

савладао каменом из праћке. Славно се вратио у двор и бива постављен за главнокомандујућег у војсци. Стално је био у царевој служби (1 Сам 16,14–18,2).

Међутим, услед Саулове зависти почео је бежати; дуго времена је лутао пустињом, скривао се по пећинама и склањао да не сретне Саула; најзад је пребегао Филистејцима.

Други пут је помазан за цара Јудиног у Хеврону (2 Сам 2,4); после седам и по година непријатељског односа других племена и смрти Сауловог сина Исвостеја, сва израелска племена су признала Давида за цара, и он бива помазан трећи пут, и овај пут у Хеврону! (2 Сам 5,1–5; 1 дн 11,1–3; 12,23–40). Тада му је било 30 година. Смрт Саула и сина му Јонатана, иначе Давидовог најдражег пријатеља, отворила му је пут ка престолу. Освојио је Јерусалим и овде основао престоницу (2 Сам 5,39).

Давид је родоначелник династије „дома Давидовог“, која је царовала до слома Јудиног царства. Он је свечано пренео старозаветни Ковчег завета у Јерусалим (2 Сам 6); бавио се поретком на богослужењу, доносио пресуде без примања мита, мудрошћу и енергијом је ојачао своје царство, и оно је као такво обесхрабривало суседе од напада; раширио је границе царства (према пророчанству) од Црвеног мора до Еуфрата (ср. Пост 8, 15,18; ИНав 1,4). Огромна количина ратне добити обогатила је народ.

Па ипак, изградњу велелепног храма у Јерусалиму Господ није доделио њему, због почињених грехова, него његовом сину Соломону (1 цар 7). По много чему одликовао се од других царева, али је ипак падао у тешке грехе. И он је имао много жена (2 Сам 5,13), па је у старости све то имао окајати. Свето писмо не прикрива његов злочиначки поступак са Уријом и његовом женом Витсавејом;

оно говори и о Божјој казни за тај грех, као и да је Давид после погруженог покајања добио милост од Бога (2 Сам 11,12; Пс 51). Од тог времена Бог га је повремено стављао на пробу вере.

У својој породици је био сведок трвења и крвопролића; историје Тамаре, Амона и Авесалома дају нам наслутити како је цепенано његово срце. Устанак под његовим сином Авесаломом (2 Сам 15), Севом (2 Сам 20) и Адонијом, другим сином (1 цар 1), глад, осноност војводе Јоава и др. били су му велики тестови вере. Његови планови о изградњи храма, последња песма величања Господа и речи утехе Соломону (2 Сам 22–23) служе му на част како је завршио свој живот. Умро је у 70. години; а царовао је 40 година; сахрањен је у „гробу Давидовом“ (1 цар 2,10–11).

Давид је био не само „човек који је постављен високо, помазаник Бога Јаковљева“ (2 Сам 23,1). На земаљском шару не налазе се такве песме које се могу поредити с псалмима Давидовим. „Дух Господа говорио је преко мене, и беседа његова би не моме језику“, вели сам Давид за себе (2 Сам 23,2). Он није био само цар и песник, него и пророк који је предказивао о Месији – „Сину и Господу Давидовом“. Сам Христос у Мт 22,43–45 цитира Псалом 110,1, док ап. Петар у проповеди на Педесетници позива се на сведочанство „праоца и пророка“ Давида о васкрсењу и васнесењу Христа на небо (Дан 2,25–34; ср. Пс 168 и Пс 110,1).

У типолошком смислу, Давидом се назива велики обећани Цар, тј. Месија (Јер 30,9; Јез 34,23–31; Ос 3,5), као што се и Месијино царство назива „царством (престолом) Давидовим“ (Јер 22,24); „Свети Истинити има кључ Давидов“ (Отк 3,7). Сви ови изрази говоре о вечној, неизмерној милости Божјој обећаној Давиду (Јс 55,3; 2 Сам 7,12–16), и о ранијим узданицама Израњевим у данима невоље (Пс 89,4–5; 21,36,50; Јер 23,5), а остварењем у Исусу Христу (Дан 2,29–35), који се првенствено назива сином Давидовим (Мт 1,1; Мк 10,47; Лк 20,41).

Карактеристике Давидове владавине. Давид није био само моћни владар и снажна личност, војник и државник; он је био и прворазредни *песник*. Написао је преизванчне елегиче, „тужбалице“ за пријатељем Јонатаном и другим „јунацима“ изгинулим на Гелвујској гори (2 Сам 1,19–27), као и читаве збирке *псалма*. Двор царски, коме је ударио темеље, а Соломон проширио, одавао је огроман духовни и књижевни импулс и подстицај књижевности библијског Израњља многим

књижевним родовима и вредностима које су та књижева дела преносила у народну свест.

Династија коју је Давид основао надживела је и после поделе Царства по Соломоновој смрти, и била је на престолу Јудиног, Јужног царства све до вавилонског ropcтва, које је почело 586. г. пре Христа. Чињеница избора Јерусалима за престоницу, за његов, „Давидов град“ (Лк 2,4), осећа се све до данашњег дана: у очима Јевреја, хришћана и муслимана Јерусалим је свети град (ср. Мт 27,53). А Давидово песничтво – псалме – читамо на јеврејским и хришћанским богослужењима свакодневно, до данас. Давид је, Божјим промислом, за позније библијске писце праобраз будућег Цара, да би се у Новом завету ова царска линија протегла на Исуса из Назарета, Помазаника (грч. Христос), као потомка Давидовог; остало, и прва новозаветна књига почиње родословом Христовим од Давида (Мт 1,1; ср. 2,6; 21,9; Лк 3,31; 18,38–39).

Приповест о Давидовој личности како је изложена у 1 књизи Самуиловој, поред тога што је потпуно поуздана, толико је надахнула приповедача, пр. Самуила, да је управо ова књига постала зенит јеврејске приповедачке прозе. Она мало слику не само његовог успона као неприкосновеног миљеника Божјег, него и Давида који је, као цар, досегао блистање апсолутне власти, а као отац није успео да одоли претерано амбициозним синовима Амону, Авесалому и Адонији, па га видимо како се скрушено у кострети моли за опроштај. Библија нам је, тако, оставила непристрасан, веома критичан, а зацело немилосрдан портрет предубоког психолошког сагледавања и духовне дубине приповедача.

Карактер. Давид је најистакнутија личност у Старом завету – мање самосвојна од Адама, мање страхопоштована од Мојсија, мање величанствена од Соломона, мање заронљена у мисао од Исације, али је човечија и разнороднија од било кога од ових. Био је цар ратник, успешан – скоро непоновиво у израњевској историји – да уједини племена и створи царство које је, већ за његовог живота и живота његовог сина Соломона, доминирало над суседним народима (протирало се до реке Еуфрата на северу) и стекло значајну моћ и богатство (економски утицај Соломоновог царства био је приметан). Његово дело је зацело морало пропасти када су се наредног столећа дигла велика царства из долина Еуфрат/Тигар и Нила; међутим, Давидова личност је надживела његово овоземаљско дело. Наиме, у 11. веку пре Христа цивилизације у споменутих долинама пролазиле су кроз период

слабости, која је за неко време поштедела Палестину (као стратешку зону продаска трговачких путева) њихове посредничке улоге. Тако, под Давидом и Соломоном, Израил је био (нешто мање од једног века) моћно царство – први и последњи пут. За ово треба захвалити и чињеници што је Израил први пут завео стајаћу војску, под командом Давидовог рођака Јоава и др. (1 дн 27,1–15; 2 Сам 20,23; 23,8–39; 1 дн 11,10–12,22; 20,4–8).

Пространом царству је била неопходна свеобухватна реорганизација власти и војске. На двору је Давид устројио службу канцелара и писара (државног секретара), зацело према египатском узору (2 Сам 8,16–18). Даље читамо о царевим саветницима (1 дн 27,32–34), разним високим службеницима у царској управи (ст. 25–31), као и о надзорницима над кулчарима („данцима“, 2 Сам 20,24). Уз кнезове (старешине) сваког племена (1 дн 27,16–22), спомињу се левити као судије и управитељи (1 дн 26,29–32). Давид је провео и општи попис народа, а који није био по вољи Божјој, па је остао недовољен (1 дн 27,23–24).

Највиши војни чин био је војвода; војска је била устројена у 12 војних јединица („редова“), с тим што је свака јединица проводила по месец дана у војној служби (1 дн 27,1–15). Постојале су и старешине телесне гарде, састављене од Хетејаца и Фелетејаца (2 Сам 20,23), што су били плаћеници фидијејског порекла. Посебно место су заузимали Давидови јуници, саборци од времена његовог бекства од Саула, а њихова деда су била славна. Више њих (Јоав, Ависај, Вепаја) налазимо касније на високим војним положајима (2 Сам 23,8–31; 1 дн 11,10–12,22; 20,4–8).

Давид је био необично великодушан, што је показао својим опхођењем према Саулу и сину му Мефивостеју, своме сину Авесалому (мада га је Јоав дао убити), Авениру и слуги Симеју и другима. Био је веома религиозан човек, кога су емоције подстрекавале да изрази своју веру аскетским заносом и необичношћу. Он је уметник у песни. Написао је *Псалтир*, па и кад му се код појединих псалма оспорава ауторство; он се још за живота показао као човек способан да их пише (2 Сам 1,19–27; гл. 22–23,7). Организовао је хорова и свирачке дружине, као и групе певача, а лично је играо (пред Ковчегом завета, на пример). Свирао је на харфи, као и на више музичких инструмената. Навели смо и мрље на овом горостају од карактера, као што је његов однос према Урији (2 Сам 11,2–12,25). Можда је боље рећи да је већина његових великодостојника,

претходника и наследника, показала једну такву мрљу. Приговор да је са свог одра препоручио Соломону да погуби Јоава и Симеја јесте чин недолжан Давидовој личности – ма како то иначе није био лош савет.

Месија – син Давидов. Давидов успех би могао навести на помисао да су обећања Божја већ постојала на њему. Тада је ново и свечано пророчанство дало месијанској нади нови полет (2 Сам 7,11–16). Кад је Давид намеравао подићи храм, Бог му је одговорио да му хоће подићи вечно потомство: „Дом ћу сазидати теби“ (7,27); јевр. реч за дом *бана* може да се односи на камену грађевину, а, исто тако, на сина – јевр. *бен*. На овај начин Бог управља погледе Израћља ка будућем. Ово обећање је безусловно, оно не потиже Синајски завет, него га потврђује, усредсређујући га на цара (7,24). Од сада ће Бог, који је присутан у Израћљу, водити га и подржавати његово јединство кроз Давидов царски род. Псалма 132. величина везу установљену између Ковчега завета, символа Божјег присуства, и Давидовог потомка.

Од тада је настала важност питања наслеђивања Давидовог престола и, с тим у вези, питања дворских интрига (спр. 2 Сам 9–20; 1 цар 1). Тим више се може разумети оно место које Давид заузима у пророчанствима (Ос 3,5; Јер 30,9; Јез 34,23 и др.). Пророци спомињу Давида, самим тим истину ревносту љубав Бога према свом народу (Ис 9,7), и његову верност завету даном томе народу (Јер 33,20), „завету вечном, истинитој милости обећаној Давиду“ (Ис 55,3).

И зато, кад се испуни време, Христос се назива „сином Давидовим“ (Мт 1,1); на њега се односе сва месијанска назначења. Сам Христос и кад није то порицао, мада оно није у потпуности изражавало тајну његове личности. И сада, када је дошао да испуни обећања дата Давиду, Христос изјављује да је Он већи од Давида; Он је Давидов „Господ“ (Мт 22,42–45). Он није тек „слуга Божји“ као Давид, пастир Божјег народа (Јез 34,23 и сл.). Он сам Бог – дошао је напавати и спасти свој народ (Јез 34,15 и сл.; Мт 1,21).

Према суду Божјем, Давидови греси су опроштени. Давид остаје цар који је „ходио путевима Божјим“ чинећи право што је пред њим, уредбе и законе његове“ (1 цар 11,33–34), који је „држао заповести моје и ходио за мном свим срцем својим“ (1 цар 14,8). Према овом узору „миленика“ Божјег – што му и име каже – процењивани су Јудини и Израћљеви цареви, почев од Соломона (2 дн 7,17; 1 цар 3,3; 11,4,6) и Јероваома (1 цар 11,38; 14,8) све до Језекије (2 цар

Д

18,3) и Јосије (2 цар 22,2). Ради Давида Бог је поштедео Соломона, како је обећао у 2 Сам 7,15 (1 цар 11,12–13), Авију (1 цар 15,4–5), Јуду (2 цар 8,19) и Јерусалим (2 цар 19,34; 20,6); и ради Давида молиће се народ Богу за цара (Пс 132,10–18). Богу ће се у молитвама напомињати Давиду дато обећање (Ис 55,3; Јер 33,14–17).

Давид у уметности и књижевности. Као и друге старозаветне личности, Давид нам је дошао визуелно, углавном кроз средњовековне и ренесансне очи. Међутим, ово се односи на Запад. Хришћански Исток представља пророка и цара Давида у разним ситуацијама на фрескама и иконама. Његове статуе радили су Донатело и Верочино (Фиренца), Микеланђело (Флоренца) и Бернини (Рим), и приказују га као младолуког убицу дива. На сликарским платнима Тицијана (Венеција) и Каравађина (Мадрид, Прадо) Давид је у победничком заносу. Антонио Полађуоло (Берлин) приказује га лежерније с дивовом главом међу ногама, док га Пусин (Прадо) слика како се одмара после битке. Рембрант је више нагињао његовој мање војничкој страни – Давид свира на харфи Саулу (Хаг), или како се он, по Рембрантовој замисли, мири са Авесаломом (Петроград). Неки су га изображавали како спава у Одуламској пећини (Клод, у лондонској Националној галерији). Од песника помињемо Цона Беримена и његову песму „Цар Давид игра“; крунисани цар је у Кагаловој најбољој балади, док Стенли Спенсер приказује два Давида у једном раму – и његову бољу и његову нижу природу, а ова друга се приклања пред заносном Витсавејом. Давид и Јонатан су два архетипска примера нераздвојних младића пријатеља. *В. Саул, Соломон; Цареви, Царство; Месија; Христос; Ковчег завета; Јерусалим; Псалтир; Скинија; Родослов цара Давида*, стр. 216.

Литература. Ј. Богородски, *Јеврејски цареви*; А. П. Допухин, *Библијска историја у светлу најновијих истраживања и открића у два тома*, СПб 1889; G. de Barrow, *David Shepherd, Poet, Warrior, King*, 1946; A. C. Welch, *Kings and Prophets of Israel*, 1952; N. H. Snaith, *The Psalms. A Short Introduction*, 1945; John Bright, *A History of Israel*, Philadelphia 1981; William W. Hallo and William Kelly Simpson, *The Ancient Near East. A History*, New York 1971; R. de Vaux, *Ancient Israel. A History*, New York 1965; W. Harrington, *Uvod u Stari zavjet*, Zagreb 1977.

ДАВИДОВА КУЛА (מִגְדָּל דָּוִד) (migdal David). Посетноцима се данас сасвим погрешно показују куле и остаци тврђаве код врата Јафа као Давидова кула, а то су у ствари остаци Иродове палате и тврђаве из турског времена. Давидова кула (Пп 4,4) је највероватније део

утврђења које је Давид подизао на северном, најважнијем делу јерусалимског зида. Ископавањима изнад извора Гиона пронађени су остаци градског зида из времена Јевусејаца и куле из времена Давида и Соломона. Могуће је да је управо то зграда коју помиње Библија.

ДАВИДОВ ГРАД (יְרוּשָׁלַיִם דָּוִד) (ir David), име дато једном делу Јерусалима, иначе јевусејски град, након што га је Давид освојио (2 Сам 5,7,9; 1 цар 14,31; Нем 3,15 и др.). Овај најстарији део Јерусалима, можда урбано место од раног 3. миленијума, био је лоциран на југоисточном делу данашњег Јерусалима на земљишном полуострву које су чинили Долина Кедрон на истоку и Долина Тиропион (грч. „долина справљача сира“) на западу. Давидов град је захватао не више од 7,5 до 10 акера и тако није износио више од просечних села.

Као утврђени град окружен долинама, био је стратешки осетљив само на два места: на његовом главном извору воде на истоку и на највишој тачки венца на северу, на делу градске тврђаве који је стално био под присмотром. За главно снабдевање водом служио је извор у Гиону (јевр. *шикљач*), који је протичао подножјем венца са кедронске стране, испод и изван градских зидова. Ископавања су показала да су Јевреји имали приступ извору путем тунела, прокопа који је повезивао извор са тачком унутар градских зидина, на по пута падине те долине. Приповест о Давидовом освојењу града у 2 Сам 5,7–8 претпоставља да је он узео град успињањем кроз овај вертикални тунел почев од самог извора.

Одмах по заузећу града Давид је предузео мере да град стратешки обезбеди на северу. Он је оправно зидове и *Милон* (2 Сам 5,9, „луњење“, насип), који изгледа треба идентификовати са каменим потпорним зидовима, који су насељеном делу града омогућавали проширење. Да је извор остао стратешки слаба тачка, потврђује чињеница што је Језекија изградио водени тунел крајем 8. в. Циљ овога је био да се обезбеди градско снабдевање водом од асирске опсаде (2 цар 20,20; 2 ди 32,30); овај чин је забележен на тзв. Силоамском запису, плочи, постављеној унутар прокопаног тунела.

Осим јевусејског прокопа за воду и нешто зидова јевусејско–давидовског града, скоро ништа друго није преживело у данашњем Јерусалиму из времена Давидовог или Соломоновог. Нису пронађени ни Давидов двор ни његов гроб. Грађевина на гори Сион, данас звана

„Гроб Давидов“, нема ни археолошку ни историјску подлогу за аутентичност. В. Давидов гроб.

Давидов син и наследник, Соломон је проширио град ка северу, где је изградио велику платформу на којој је подигао храм и друге велике царске грађевине (1 цар 6–7). После Соломона град се развијао даље на север и на запад на брду које данас идентификују као Гора Сион, а коју данас на југу и западу штити Долина Хином (долина синова Еномових). Ова идентификација Горе Сион, која се у 2 Сам 5,7 и 1 цар 8,1 односи на Давидов град („Давид узе кулу Сион, то је град Давидов“), потиче од јеврејског историчара Јосифа, који је сав Јерусалим свога времена (1. век по Хр.) поистоветио са градом Давидовим. – У Новом завету Давидовим градом се назива *Витлејем* (Лк 2,4-11). В. *Јерусалим*.

ДАВИДОВ ГРОБ. Од времена кад је Јерусалим постао престоница, „Давидов град“, већина царева је, почевши од њега, сахрањивана у том граду (1 цар 2,10; 11,43; 14,31 и др.), изузев појединих. Грбови су се изгледа налазили поред Сидамске бање (Нем 3,15–16). Из говора ап. Петра на Педесетници види се да је Давидов гроб „међу нама“ (Дан 2,29), па је закључити да се неко место у Јерусалиму сматрало Давидовим гробом. Ј. Флавије тврди да је Макавејац Јован Хиркан отворио Давидов гроб и пронашао у њему силно благо, али кад је намеравао ући у гробницу, силно се уплашио и одустао од даље пљачке. После тога је, наводно, над гробницом подигнут мермерни споменик. Ископавања у југоисточном делу Силвана, где би требало да се налази Давидов гроб, још нису вршена.

Посетиоцима данас показују Давидов ковчег у згради која се налази западно од некадашње Тиропионске долине. Давидов град никад није допирао до тог дела, нити је то зграда из тог времена. Неки рави Венијамин из Туделе прогласио је то место за Давидов гроб тек 1173. г. по Хр. У близини се налази место за које се тврди да је ту била горница где је Господ Христос држао Тајну вечеру. Управо на том месту је у 4. в. подигнута црква названа Сион. Цело то брдо по њој се погрешно зове Сион, премда то није онај библијски Сион.

ДАВИР (דָּבִיר) (D'vir) (*святилиште*) или *Киријат-Сефер*, оди. *Киријат-Сана* (ИНав 10,38–39; 11,21; 15,15; Суд 1,11; 1 дн 6,58; ИНав 15,49), град у планинском крају пл. Јудиног југозападно од

Хеврона (ИНав 10,36–39; 12,13) и, по свему судећи, центар учености хананског народа, што можемо закључити најпре по његовом називу; наиме, реч Давир значи „святилиште“, прорицалиште, а Киријат-Сефер значи „град књига“; Киријат-Сана, „ученост“. Место је била тврђава за његове житеље Енакима (ИНав 11,21), а освојио га је Исус Навин или Халев (ИНав 10,38–39; 15,15–17; Суд 1,11–15) и дао пл. Јудином (ИНав 15,49). Хананици су га поново освојили, али су га повратили Израјљци са судијом Готонилом (Суд 15,15-17). Затим је постао левитски град (ИНав 21,15; 1 дн 6,58).

Локацију је тешко утврдити. Чине се предлози да је он Hirbet-Rabud (M. S. Astour, M. Noth), но већина стручних мишљења данас више нагиње данашњем Tell Beit Mirsim-у, од других могућих локалитета у околини. В. Олбрајт (W. F. Albright) је својим откопавањем током четири сезоне (1926–1932) повукао нову црту у палестинској археологији. Раздвајање страта (слојева) и њихових керамичких садржаја једних од других омогућило је прави развој одлучне керамичке хронологије од раног бронзаног (3000–2000) до гвозденог доба II (900–600. г.) (W. A. Albright, *The Excavation of Tell Beit Mirsim. The Annual of The American School of Oriental Research, New Haven 1930–1*);

2) постојао је још један град са наведеним именом, а и са именом *Логевар* (Ам 6,13; 2 Сам 9,4–13; 17,27), који је био у пл. Гадовом источно од Јордана (ИНав 13,26), познат као место боравка Јонатановог сина Мефивостеја у време његове младости. Можда је то данас Umm el-Dabar, око 15 км северно од Пеле;

3) трећи град споменут као граница између племена Јудиног и Венијаминовог (сп. ИНав 13,26 и 15,7), близу долине Ахор. Можда Thoghret ed-Debr, „клинац Давира“, око 12 км јужно од Јерихона.

ДАВИР (דָּבִיר) (D'vir) (*дваци*), име јеглонског цара, којег је заједно са још четири друга хананска цара обесио Исус Навин (10,3–23).

ДАВРАТ (דָּבְרָת) (Dav'rat) (*дваци*), на први поглед се чини да је био град пл. Завулоновог (ИНав 19,12), али је из ИНав 21,28 и 1 дн 6,72 јасно да се налазио у пл. Исахаровом и да се граничио са пл. Завулоновим. Пошто је био на западној падини Тавора, може се поистоветити са арапским селом Daburije, у таворској долини, око 7 км југоисточно од Назарета. Неки сматрају да је Даврат био нека врста левитског и свештеничког универзитета.

Д

О Соломону

се очитавала у Северном царству (Самарији) када је пала под Асирије 721. г. пре Хр.

Углавном се сматра да је израз чисто јеврејски и означава „шаторе девојака“, што неки објашњавају као „одаје у којима су се вавилонске кћери простирале у част свога идола“, а други као „мала скровишта у којима су држана изобраења женских божанстава“. Х. Ролинсон (H. Rawlinson) мисли да Сокот-Венот представља халдејску богињу Zebanit, сунругу Меродаха, која је посебно поштована у Вавилону. Њустрем наводи мишљење Шредера да асирске речи Цир-бенит значе „семеродна“, те је, следствено, име богиње плодности.

СОЛОМОН (סלמון) (S^olomo) (Σολομών) (миран), последњи син цара Давида (1 дн 3,5) којег је родно са Витсавејом (Вирсавеја) и његов наследник, рођен око 990. г., царовао између 970-930. г. пре Хр. (1 цар гл. 1-11; 1 дн 28; 2 дн 1-9). Већ на почетку живота он беше „мио Господу“. „И посла (Давид) Натана пророка, те му нађе име Јегидија“ (2 Сам 12,24-25), тј. пријатељ Божји. Давид је Натану поверио васпитање Соломона. В. Давидов родослов, I, стр. 216.

Само Соломоново име је сада имало и нарочито значење. Наиме, Давид је био човек од рата, те му је Господ рекао кад је намеравао поћићи храм: „Много си крви пролио и велике си ратове водио; нећеш ти сазидати дома имену моме, јер си много крви пролио на земљу пред многом. Ево, родиће ти се син, он ће бити миран човек и смирићу га од свих непријатеља његових унаоколо; зато ће му бити име Соломон; и мир и покој даћу Израелју за његова времена. Он ће сазидати дом имену моме, и он ће ми бити син, а ја њему отац, и утврдићу престо царства његова над Израелем довека“ (1 дн 22,8-10).

Да би предупредио Адонију, Соломон је још за живота Давидова помазан за цара (1 цар 1,34-40; 1 дн 23,1). Биће да је био доста млад, јер је на крају Соломонове 40-годишње владавине његов син Ровоам имао 41 годину (1 цар 14,21). Млади Соломон је казнио смрћу лица опасна за његов престо: Адонију, Јоава и Семеја (1 цар 2). Оженно се ћерком египатског цара (1 цар 3,1) и четврте године владавине отпочео је велико дело - изградњу храма, који је био завршен након седам година (1 цар 6); храм је освештен преносом у њега Ковчега завета, обилним жртвоприношењем и свечаном молитвом цара (1 цар 8).

После храма Соломон је подигао свој царски дворца, који се састојао из много раскошних

зграда, украшених колонадама и дворцима. У првом плану налазио се кедров дом (Ис 22,8; српски: „кућа шумска“). Ова троспратна зграда, са петнаест соба на сваком спрату, 50 м дуга, 25 широка и 15 м висока, ослањала се на четири реда кедрових стубова. Сала између стубова, 20 м дуга и 15 м широка, са нарочитим тремом. Ту је била престона дворана, обавишта облогама од кедровог дрвета. У унутрашњем двору налазиле су се Соломонове одаје, а и нарочити дворца кћери фараонове (зидане дворца, које је трајало 13 година, описано је у 1 цар 7).

Административно је Соломон поделио царство на 12 области, независно од броја племена, чији управитељ је био пристав, гувернер; свака гувернија је била дужна да једног месеца снабдева двор животним намирницама (1 цар 4,7-19,27-28). Ради одбране од непријатеља, Соломон је завео добру војску с кочијама и коњаницима, утврдио нарочите градеке гарнизоне, а исто тако ојачао Јерусалим и друга у стратешком погледу важна места. Сви заостали ханански становници изражавали су подршку и лојалност.

Период Соломоновог царовања, иако кратак, био је најблиставији период у историји израелског народа. Његова власт се ширила од Египта на југу до Еуфрата на североистоку; од мора на западу до пустиње на истоку; „и живљаху Јуда и Израил без страха, сваки под својом лозом и под својом смоквом, од Дана до Вирсавеје, свега века Соломоновог“ (1 цар 4,24-28). Међутим, ипак треба приметити да је Соломоново царство било нешто мање од Давидовог. Из лука на Црвеном мору Соломон је слао своје лађе на далека путовања. Задивно је свој народ разним куриозитетима из страних земаља; његови трговци су продавали сиријским царевима коже из Египта, са свих страна довозили су му драгоцености, сребро и злато, тако да се сребро у Јерусалиму сматрало од исте вредности као камење, а кедровина због изобиља сматрана исто што и дрво сикомора, која расте у равнинама. Соломон је превазилазио све цареве земаљске богатством и мудрошћу (1 цар 10,23).

Био је мудрији од свих савременика, и његово име је величано код суседних народа. Изрекао је 3.000 прича и саставио 1.005 песама. Мудро је говорио о дрветима, животињама, птицама, гмизавцима и рибама (1 цар 4,31-34). Посетила га је не само царица савска, да би се распитала за његове заговетке, дивила његовој мудрости и богатству, и донела му даре (1 цар

10). него су и од свих народа dolazili да чују мудрост Соломонову (1 цар 4,34). В. Сава.

У свези са његовом мудрошћу, у 1 цар гл. 3 је речено да је он у почетку свога царовања, после великог жртвоприношења у Гаваону, имао у сну виђење: Бог му се јавио и предложио да ниште што год хоће да му да. Цар није тражио дуг живот, богатство, нити душе својих непријатеља, већ срце мудро и разумно да би умео судити и управљати. И Бог је учинио по његовим речима: „...сво дајем ти срце мудро и разумно да таквога какав си ти ни пре тебе није било, нити ће после тебе настати такав какав си ти...“ (1 цар 3,12-14). Прва пројава његове мудрости описана је приликом пресуде којој од двеју жена припада живо дете (1 цар 3,16). Као пример његовог богатства наводе се огромна средства којима је распологао (1 дн 22,14 наводи колико је његов отац Давид оставио за градњу храма). Дарови које је царица савска донела Соломону састајали су се, између осталог, од 120 таланата злата (1 цар 10,10; 2 дн 9,9). Царев приход од трговине са Офиром, према 1 цар 9,28 и 2 дн 8,18, састојао се од 420 или 450 таланата злата; према 2 дн 9,13 и 1 цар 10,14, годишњи приход Соломонов износио је 666 таланата злата.

Бројке могу звучати преувеличане, јер се морамо запитати зашто се цар Соломон био задужно код тирског цара приликом градње храма, чије димензије нису биле огромне? Али мора да је тачно кад се вели да је 30.000 људи повремено, а по 10.000 људи месечно радило на Ливану (1 цар 5,13-14); то мора да је био велики кулук на народ. По Соломоновој смрти овај протест се изразио у речима народа сину Ровоаму: „Твој отац је метнуо на нас тежак терет, него ти сад олакшај љуту службу оца свога...“ (1 цар 12,4).

Велелепна раскош у царском двору, где је посуђе било златно (1 цар 10,1), где се свакодневно служило више јела (1 цар 4,22), издржавало 40.000 коња (1 цар 4,26) - све то је изазивало вртоглавицу. У такву дворску раскош спадао је и велики харем; поред фараонове кћери као жене, цар је имао многе гуђинке; Моавке, Амонке, Идумејке, Сидоњанке, Хетејке и др., укупно 700 жена и 300 наложница. А пропис у Понз 17,14-20 забрањује цару да увози много коња, узима много жена и скупља сребро и злато. Жене су помрачиле срце цареву, па се у старости почео клањати другим боговима, као Астарту и Молоху, задати им жртвенике. Својим женама паганкама дозвољавао је клањање њиховим боговима, приносити жртве и

кадити. За казну, Бог му је дао побуњенике, на пример, Идумејца Адада, Сиријца Резина и Израњца Јероваама, који му је стварао многе невоље. Соломону је речено да ће му се царство разделити после смрти и да ће син царовати само над једним царством (1 цар 11,9сл.). После 40-годишње владавине Соломон „почину код отаца својих и би погребен у граду Давидову“ (1 цар 11,43).

Блистави период под Соломоном је остао у народном сећању (2 дн 30,26). У спомен Соломона, његово име је остало у називу неких места. На пример, „воде Соломонове“ или „трем Соломонов“ у Новом завету (Јн 10,23; Дап 3,11; 5,21).

Према наслову 72. псалма, Соломон је његов писац. Он је такође саставио не мали број изрека у књизи Приче Соломонове. По свој вероватноћи, он је аутор и књиге Проповедника и Песме над песмама. Приписују му се и Оде Соломонове, што је дветероканонски спис.

Својна политика. За Јевреје је први потез у иностраној политици био изненађујући - нови цар је склопио савез с фараоном својом женидбом његовом ћерком. Први резултати, чини се, били су повољни. Нова царица је донела у мираз погранични град Гезер. Али крајњи циљ овог савеза показао се као неполитички.

Савез са феничанским царем Тира почивао је на нешто другачијој основи. Он је био део Давидове политике (интересне сфере) од почетка владавине. Хирам је одувек био Давидов пријатељ. Чим је чуо за Соломоново ступање на престо, послао је изасланике да га поздраве. Између два цара је вођена кореспонденција, што се завршило трговинским уговором. Отварање Јопе као луке значило је нову приобалну трговину, па је грађевински материјал из Тира превожен сплавовима у тај град, а одатле у Јерусалим (2 дн 2,16). Заузврат, Феничани су били срећни да добију жито и уље са Соломонове територије. Тако, први пут, у историји Јевреја, они ступају на сцену као трговачки народ.

Одеуство података о Асирији и Вавилону и чињеница да се Еуфрат сматра границом Соломоновог царства (2 дн 9,26), сугеришу закључак да су месопотамске монархије у то време биле сразмерно слабе. Други суседни народи задовољавали су се плаћањем годишњег данка у облику дарова (2 дн 9,28).

Соломонова књижевна дела. Претходно смо дали сумарно набрајање његових списа. Овде доносимо појашњење. Мало је остало од оних песама, изрека, прича о којима говори

С

историчар (1 цар 4,32-33). Од више од 3.000 прича (изрека) доnose се само изводи у Причама Соломоновим (што су, уствари, изреке, сентенце, афоризми); од 1005 песама не знамо апсолутно ништа. Његове књиге представљају три етапе из његовог живота: *Песма над песмама* излаже ведрину његове младости. Затим у књизи *Прича Соломонових* долази етапа практичне, васпитне мисли. Песник је постао философ, мистичар је прешао у моралисту, његов читалац је прошао кроз обе ове фазе и њихов аутор такође. Не поставши бољи само због једне, оне су за њега само фазе његовог живота, који је он упознао, проживео и изложио у књизи *Пројоведник* (Проп 1,2). (Међутим, у библиској науци се узима да је књига *Пројоведник* могла настати тек у 4. или 5. веку пре Хр.). В. о свакој књизи на свако место; *Давид; Ровоам; Јеровоам*.

Соломону се приписује и *Премудрост Соломонова* (спис састављен у 3. веку пре Хр., грчки по стилу и смислу), где налазимо изванредну мисао о утехи: „Душе праведних су у Души Божјој, и никаква их невоља неће дотаћи“.

У *уметности* и *књижевности*. Соломону нису недостајали уметници који би разгlašавали његову славу и мудрост. Поред безбројних дубореза и витража, њега су обрађивали најеминентнији ренесансни сликари, нпр. величанствена *Пресуда Соломонова* у Кингстон Ленсу, слика некад приписивана Ђорђонеу, а сада, делимично или у целини Себастијану дели Пјомбоу; Рафаелова скица (довршили су је ученици) у Ватикану; и Рубенсова драматична верзија (Мадрид, Прадо) у којој је дете приказано како лежи на царској ноzi лицем наопако. Данкан Грант је изобразио Соломона са царицом Савском, где цар замишљено прилази царици (Лондон, Тејт галерија). Хендл је нашао у Соломону сасвим супротну тему - тему овоземаљског успеха чиме је желео додворити се хановерском двору у Лондону. Соломонова слава, у поређењу са славом Александра Великог, пренела је његово име у нека страна места, што сведоче *Рудници цара Соломона* Рајдера Хагарда, као и многи планински врхови названи Takht-i-Suleiman (престо Соломонов).

Литература: С. Н. Gordon, *The World of the Old Testament*, 1958, 180-189; M. Noth, *The History of Israel*, 1958, 201-223; J. Gray, *I and II Kings*, 1970²; C. F. Keil, *Die Bücher der Könige*, (1876²) 1988; J. Bright, *A History of Israel*, 1981³; T. A. Busink, *Der Tempel von Jerusalem. Von Salomo bis Herodes*, Bd. 1. *Der Tempel Salomos*, 1970; R. de Vaux, *Das Alte Testament und seine Lebensordnungen*, Bd 1, 1964²; S. J. de Vries, *I Kings*, WBC 12, 1985; H.

Donner, *Geschichte des Volkes Israel und seiner Nachbarn in Grundzügen*, 1, 1984; Џон Дрејн, *Упомене у Стари завет*, Београд 2003.

СОЛОМОНИЈА, мати седморице синова Макавејаца (2 Мак 7), пострадала је за веру у време Антиоха Епифана. Име ове матере не налази се у свештеном тексту. Кад је после ужасних страдања и мученичке кончине благочестивог старца Елеазара била доведена са децом цару, овај је захтевао да она и деца принесу жртве идолима; међутим, под ударцима бичева, одговорили су: „О чему хоћеш да нас питаш, или шта хоћеш да од нас дознаш? Ми смо готови радије умрети неголи преступити отачке законе.“ Разјарени цар је наредно да буду кажњени жестокима батинама. Мати је посматрала како су синовима одсецали руке и ноге, одрезивали језике, гушили кожу с тела и спалили их, али је све ово подносила у нади у Господа, бодрети децу да своје патње поднесе зарад Жизнодавца: „Преклињем те, чедо, говорила је последњем сину, погледај на небо и земљу... и види, познај, да је Бог створио све из небића...“ (2 Мак 7,28-29). После погибије синова, мати је такође скончала.

Спомен на мученичку смрт Соломоније и њених синова, као и мученика Елеазара, обележава се у Цркви 1. августа (Макавеји). Почетак овог светковања је у древној старини, јер га у 4. веку спомињу св. Григорије Богослов, Јован Златоуст и Бл. Августин. По предању Западне цркве, мошти ових Макавејаца пренете су из Антиохије у Цариград, а касније у Милано; даље предање о њима је неизвесно, да ли су у Риму или Келну.

Литература: Еп. Атанасије (Јевтић), *Књиге макавејске*, Врњачка Бања 1995 (в. литературу); Е. Лозе, *Свети Новога завета* (прев. Р. Ракић), Београд 1986.

СОЛОМОНОВ ПЕЧАТ, позни средњовековни и савремени израз за петокраку звезду или пентаграм. Прво је пронађен у древној Палестини на јудејским печатима, а јавља се у паганском јелинстичком гробу у Мариси, као и у древној јеврејској синагогалној уметности, често заједно са шестокраком звездом, хексаграмом познатим као „Давидова звезда“. Њени почети су у паганској уметности.

СОЛОМОНОВ ТРЕМ (црквел. *pravitvor*); колонадама омеђени простор за који се сматра да је био поред источне стране храма; подигао га је Ирод Велики док је обнављао јерусалимски храм. У том случају, трем се налазио

непосредно изнад Кедронске долине наспрам Маслинске горе. Разорењем храма 70. г. по Хр. од ових колонида ништа није остало, а до сада нису вршена ископавања са источне стране храмовне горе. Господ Христос је улазио у трем (Јн 10,23), а после васкресења тамо су се састајали апостоли са народом (Дан 3,11; 5,12).

СОЛОМОНОВЕ СЛУГЕ (עבדיו שלמה) (avde S'lomo) (Језд 2,55,58; Нем 7,57,60; 11,3), лица тако названа наводе се у списковима повратника из вавилонског ропства у књигама Јездре и Немеје. Били су потомци Хананаца које је Соломон свео на поданички положај и присилно да раде у царским каменоломима и на изградњи његових дворана и градова (1 цар 5,13-14; 9,20-21; 2 дн 8,7-8). Изгледа да су чинили посебан ред и задржали посебне функције и послове као њихови преци. Служба им је била служби Нетијејаца (Језд 8,20), који су после ропства (после 586. г. пре Хр.) помагали левитима, секли дрва за храм и доносили воду. В. *Нетијејци*.

СОЛОМОНОВИ БАЗЕНИ, три резервоара, један изнад другог, размера 217 м, 134 м и 120 м, око 19 км јужно од Виглејема, испод Qala't el-Buḡak, турске тврђаве из 17. в. употребљаване као одмаралиште каравана. Изграђени су до 2. в. пре Хр., а обновио их је Понтије Пилат; они снабдевају водом аквадукте који воде у Јерусалим. Њихово довођење у везу са Соломоном потиче од Јосифа Флавија, јеврејског историчара из 1. в. по Хр.

СОЛУН (Θεσσαλονίκη), град у Македонији, у Термском заливу. У Новом завету се о њему говори једино у вези са мисионарским путовањима ап. Павла (в. Дан 17,1-13; 20,4; 27,2; 1 Сол; 2 Сол; Флп 4,16; 2 Тим 4,10).

Град је 316. г. пре Хр. основао Касандер, војвода Александра Великог, који је граду дао име у част своје жене Тесалонике, кћери Филипа II и Александрове полусестре. Кад је 146. г. пре Хр. Македонија постала римска провинција, Солун је постао главни град и тиме центар римске администрације. Како је град држао страну победника Антонија и Октавијана пре битке код Филипа 42. г. пре Хр., граду су отворене нове перспективе напретка. Затим знамо да је римски државник и говорник Цицерон провео неко време у изгнанству у Солуну 58. г. пре Хр. и да се у њему скривао војвода Помпеј 49. г. бежећи од Јулија Цезара. Напредку Солуна је допринео његов статус слободног града, као

и чињеница да се налазио на чувеном путу Виа Егнатија (Via Egnatia), који је кроз град чинио осовину негак-запад од Балкана за Малу Азију.

У центру данашњег Солуна могу се видети остаци древног римског форума, подигнутог можда на месту хеленског форума. Претпоставља се да је била и друга агора Јузије према пристаништу, у чијој близини је могла бити јеврејска синагога. У јединственом дога овде је била гимназија, стадијум и храм богу Серапеум (Серапеум). Од остатака вардарске капље на западном улазу у град пронађен је изломљени натпис „У време политарха“. Овај израз је сличан необичном опису (иначе, непотарђеном другде) израза у Дан 17,6 као „старешина градских“ (политархи) Солуна.

Апостол Павле у Солуну. На прелазу 49/50. г. ап. Павле је приспео у овај град долазећи из Филипа преко Амфиопола и Апологије, користећи царски пут Виа Егнатија, који је водио у град са севера кроз капљу Латеју, срушену у турско доба. Као прво мисионарско упориште одабрао је синагогу (Дан 17,2). (У близини византијске цркве Панатије пронађен је самарјански натпис из 4. века по Хр., с благословом свештеника, Бр 6,22-27; није сигурно да овај натпис сведочи о постојању самарјанске синагоге, мада је „отац Турске“ Кемал Ататурк пореклом, преко деде, од солунских Самарјана).

Мисионарски успех апостола, пре свега код Јудејаца и њима блиских богобожаљивих Јелина, међу којима, као скоро увек, више угледних и имућних жена (Дан 17,4), изазвао је извесне тешкоће (в. 1 Сол 1,6). Новонастала заједница се окупљала у Јасоновој кући (Дан 17,6), који је, судећи према имену, био јудејског порекла. У свом иступу против хришћана, предводници јеврејске заједнице су спретно знали како да искористе социјални немир у граду, јер су на тргу окупили нераднике (Дан 17,5) и нахушкали их против младе хришћанске заједнице. О случају је требало да решава скупштина (Дан 17,5, βήρυς). Одговором је Јасон задовољно „старешине градске“ (политархи) (Дан 17,6,8), тј. дао им јемство да Павле и сапутници неће „радити против хесаревих заповести“ (Дан 17,7). Дакле, Павлови противници су пледирали на нарочиту оданост Солуњана цару. Солун је имао и Августов храм. Тако и посланица прва Солуњанима на два места одражава схватање о хесаревом на два места одражава схватање о хесаревом на два места одражава схватање о хесаревом култу: „мир и сигурност“ (1 Сол 5,3) су биле кључне речи за Pax Romana. О другом доласку Господњем апостол говори у слици царевог дочека (1 Сол 4,17).

ПРОРОЧКИ СПИСИ

- ВЕЛИКИ ПРОРОЦИ
- Исаија
- Јеремија
- Језекил
- Данил
- **ЗНАЧАЈНО: НАЗИВ „ВЕЛИКИ ПРОРОЦИ“ ДОЛАЗИ ОТУДА ШТО СЕ СА ИМЕНИМА НАВЕДЕНИХ ПРОРОКА ПОВЕЗУЈУ СПИСИ ВЕЋЕГ ОБИМА**

- МАЛИ ПРОРОЦИ
- Авакум, Авдија, Амос, Јона
- Јоил, Софонија, Малахија, Захарија
- Наум, Агеј, Осија, Михеј
- **ЗНАЧАЈНО: НАЗИВ „МАЛИ ПРОРОЦИ“ ДОЛАЗИ ОТУДА ШТО СЕ СА ИМЕНИМА НАВЕДЕНИХ ПРОРОКА ПОВЕЗУЈУ СПИСИ МАЊЕГ ОБИМА**

Пророчке књиге Старога Завета

The prophetic books

ПРОРОЧКЕ КЊИГЕ ВЕЛИКИХ ПРОРОКА:

Ис – Књига пророка Исаије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/>
Is- The Book of Isaiah

Јер – Књига пророка Јеремије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/2/>
Jer- The Book of Jeremiah

ПлЈ – Плач Јеремијин <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/3/>
Lam- The Lamentations of Jeremiah

Јез – Књига пророка Језекиља <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/4/>
Ezek- The Book of Ezekiel

Дан – Књига пророка Данила <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/5/>
Dan- The Book of Daniel

Колико је било великих пророка и наведи њихова имена

Великих пророка било је 4

Имена великих пророка су:

*уколико не можете да се сетите, покушајте да погодите имена пророка погађањем слова и отварањем коцкица

И С А И Ј Е Ј Е Р Е М И Ј А
Ј Е З Е К И Љ Д А Н И Л О

*хајде да пробамо да погодимо њихова имена помоћу спеловања на енглеском језику

І S A I А Н Ј Е Р Е М І А Н
Е Z Е К І Е L D A N І Е L

Пророчке књиге малих пророка:

Ос – Књига пророка Осије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/6/>
Hos- The Book of Hosea

Јл – Књига пророка Јоила <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/7/>
Joel- The Book of Joel

Ам – Књига пророка Амоса <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/8/>
Amos- The Book of Amos

Авд – Књига пророка Авдије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/9/>
Obad- The Book of Obadia

Јона – Књига пророка Јоне <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/10/>
Jon- The Book of Jonah

Мих – Књига пророка Михеја <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/11/>
Mic- The Book of Micah

Нм – Књига пророка Наума <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/12/>
Nahum- The Book of Nahum

Авак – Књига пророка Авакума <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/13/>
Hab- The Book of Habakkuk

Соф – Књига пророка Софоније <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/14/>
Zeph- The Book of Zephaniah

Аг – Књига пророка Агеја <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/15/>
Hag- The Book of Haggai

Зах – Књига пророка Захарије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/16/>
Zech- The Book of Zechariah

Мал – Књига пророка Малахије <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-4/17/>
Mal- The Book of Malachi

*** Девтероканонске књиге (apocrypha books) :

2 Језд – Друга књига Јездрина <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-5/>

Тов – Књига о Товиту <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-5/3/>

Јдт – Књига о Јудити <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-5/4/>

ПремС – Премудрости Соломонове <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-5/5/>

Сирах – Премудрости Исуса сина Сирахова <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-5/6/>

ПослЈ – Посланица Јеремијина <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/>

Вар – Књига пророка Варуха <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/2/>

1 Мак – Прва књига Макавејска <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/3/>

2 Мак – Друга књига Макавејска <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/4/>

3 Мак – Трећа књига Макавејска <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/5/>

4 Мак – Четврта књига Макавејска <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-6/6/>

[Додаци девтероканонском корпусу](#)

A 1

Б 1

A 2

Б 2

A 3

Б 3

A 4

Б 4

A

Б

?

В

Д

В 4

Д 4

В 3

Д 3

В 2

Д 2

В 1

Д 1

КРУНА

ПТИЦА

ДВОРАЦ

РИБА

ПАЛАТА

ГМИЗАВАЦ

КРАЉЕВСТВО

ВОДОЗЕМАЦ

КРАЉ

ЖИВОТИЊА

ЛАВ

САМСОН

ДАНИЛО

ФИЛИСТЕЈИ

НАРЕДБА ЦАРА ДАРИЈА

ЗАГОНЕТКА

ЈАМА

ДАЛИЛА

САН

КОСА

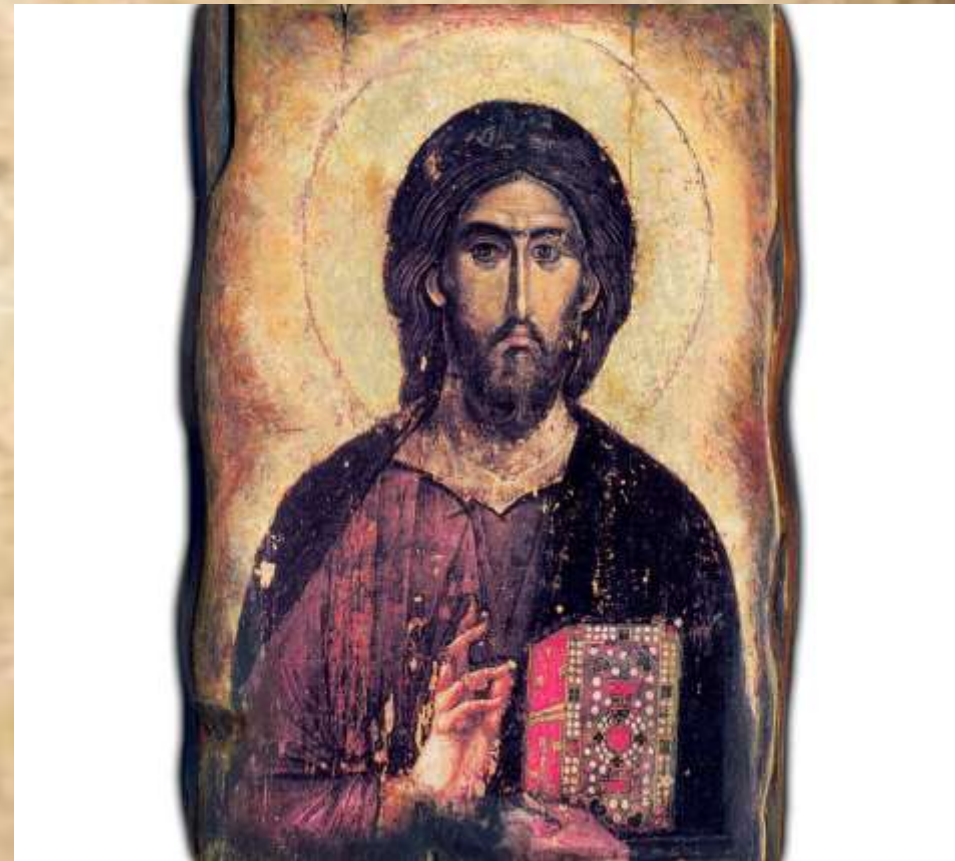
ПРОРОК

СТАРИ ЗАВЕТ КАО СВЕШТЕНА ИСТОРИЈА (ИСТОРИЈА СПАСЕЊА)

- БИБЛИЈСКА ПРАИСТОРИЈА
- ИСТОРИЈА ПРАОТАЦА ИЗРАИЛА (ИЗАБРАНОГ НАРОДА)
- ИСТОРИЈА МОЈСЕЈЕВОГ ДОБА
- ДОБА ИСУСА НАВИНА И СУДИЈА ИЗРАИЛОВИХ
- ДОБА ЦАРЕВА
- ЕГЗИЛ (ВАВИЛОНСКО РАСЕЈАЊЕ) И ДОБА ОБНОВЕ
- МАКАВЕЈСКА ИСТОРИЈА
- **ВАЖНО: ДРЕВНА ИСТОРИЈА УОПШТЕНО ЗНАЧАЈНО СЕ РАЗЛИКУЈЕ ОД ДАНАШЊЕГ СХВАТАЊА ИСТОРИЈЕ. ОНА НИЈЕ УСРЕСРЕЂЕНА ТОЛИКО НА ИСТОРИЈСКЕ ФАКТЕ, КОЛИКО НА ЊИХОВО ТУМАЧЕЊЕ (У СЛУЧАЈУ БИБЛИЈСКЕ ИСТОРИЈЕ, ТУМАЧЕЊЕ ИЗ РЕЛИГИЈСКЕ ПЕРСПЕКТИВЕ).**
- **ТО ЈЕ ПРЕ СВЕГА ЕПСКА ИСТОРИЈА КОЈА У СЕБЕ ИНТЕГРИШЕ И МИТОЛОШКЕ, ЛЕГЕНДАРНЕ И НАРАТИВНЕ ПРИПОВЕСТИ.**
- **РАЗЛИКА ИЗМЕЂУ САВРЕМЕНЕ (ФАКТОГРАФСКЕ) ИСТОРИЈЕ И ДРЕВНЕ ИСТОРИЈЕ НЕ ПОДРАЗУМЕВА ПРЕ СВЕГА РАЗЛИКУ У ПОУЗДАНОСТИ (ТАЧНОСТИ) КОЛИКО У НАЧИНУ И ЦИЉУ ИЗРАЖАВАЊА**

СТАРИ И НОВИ ЗАВЕТ

- ЦИЉ СТАРОГ ЗАВЕТА И КАО ЗБОРНИКА СПИСА И КАО СВЕШТЕНЕ ИСТОРИЈЕ ЈЕ ДА УКАЖЕ, НАЈАВИ И ПРИПРЕМИ ЗА ДОЛАЗАК МЕСИЈЕ КОГА ХРИШЋАНИ ПРЕПОЗНАЈУ У ЛИЧНОСТИ ИСУСА ХРИСТА

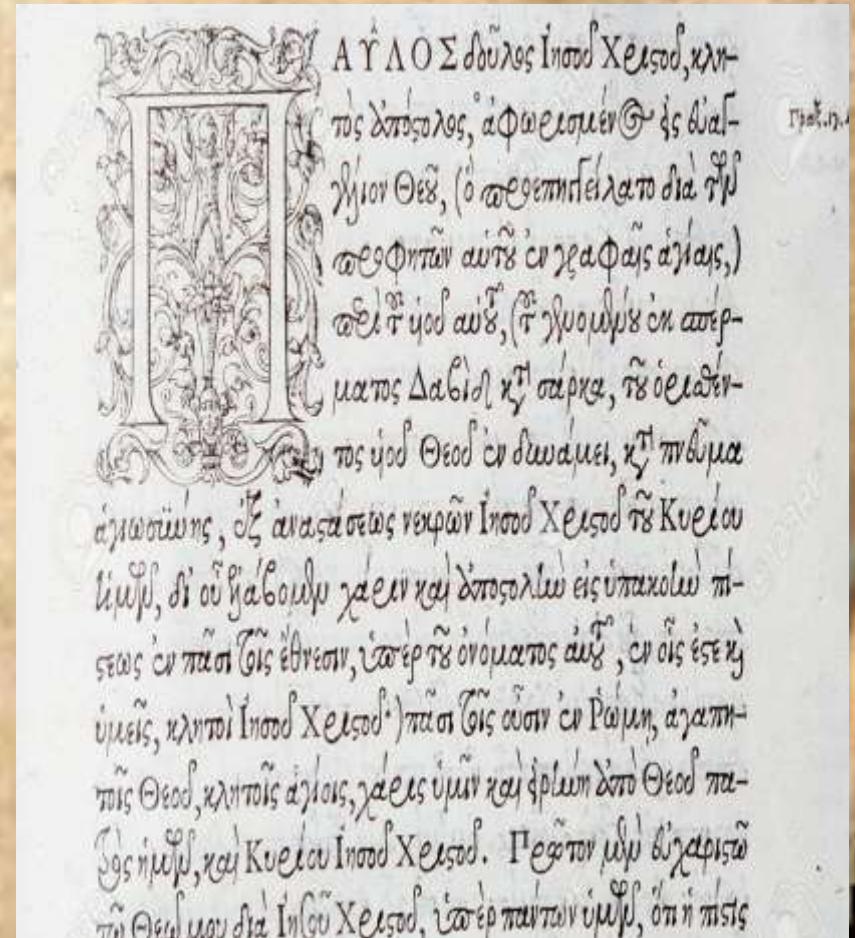
НОВИ ЗАВЕТ

THE NEW

TESTAMENT

НОВИ ЗАВЕТ

- ПОД ПОЈМОМ „НОВИ ЗАВЕТ“ МОЖЕ ДА СЕ ПОДРАЗУМЕВА ВИШЕ СТВАРИ:
- 1) ОБРАЗАЦ ВЕРЕ И ЖИВОТА УТЕМЕЉЕН У ХРИСТОВОМ ДЕЛУ СПАСЕЊА
- 2) ЗБОРНИК СПИСА
- 3) ДЕО ОПШТЕ И РЕЛИГИЈСКЕ ИСТОРИЈЕ (СВЕШТЕНЕ ИСТОРИЈЕ СПАСЕЊА)

НОВИ ЗАВЕТ КАО ЗБОРНИК СПИСА

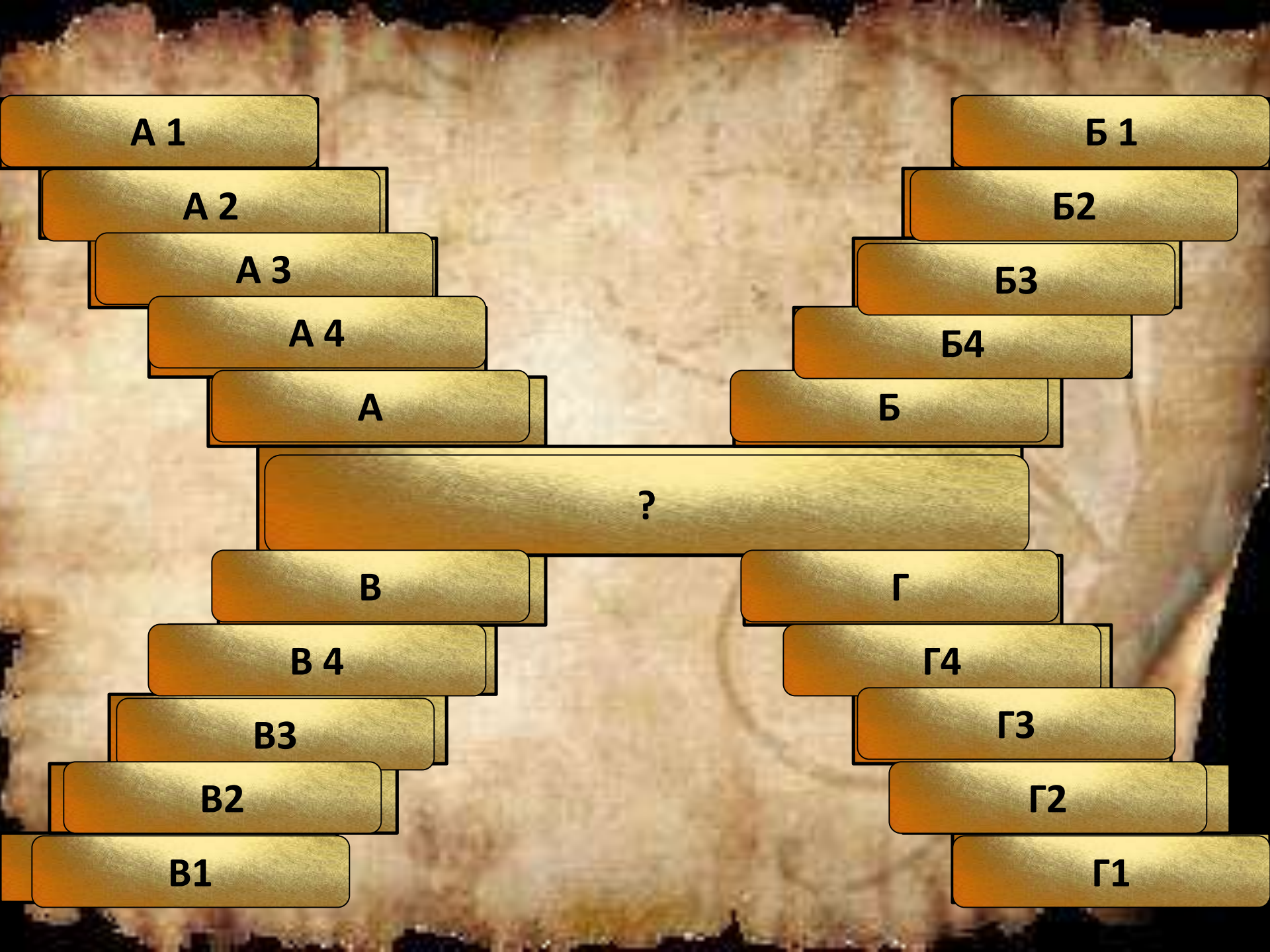
- Припада, највећим делом, јеврејском национално-верском корпусу (само један писац НЗ није био јеврејског порекла)
- У језичком смислу припада грчком наслеђу
- Може се поделити на неколико под целина (корпуса) унутар зборника

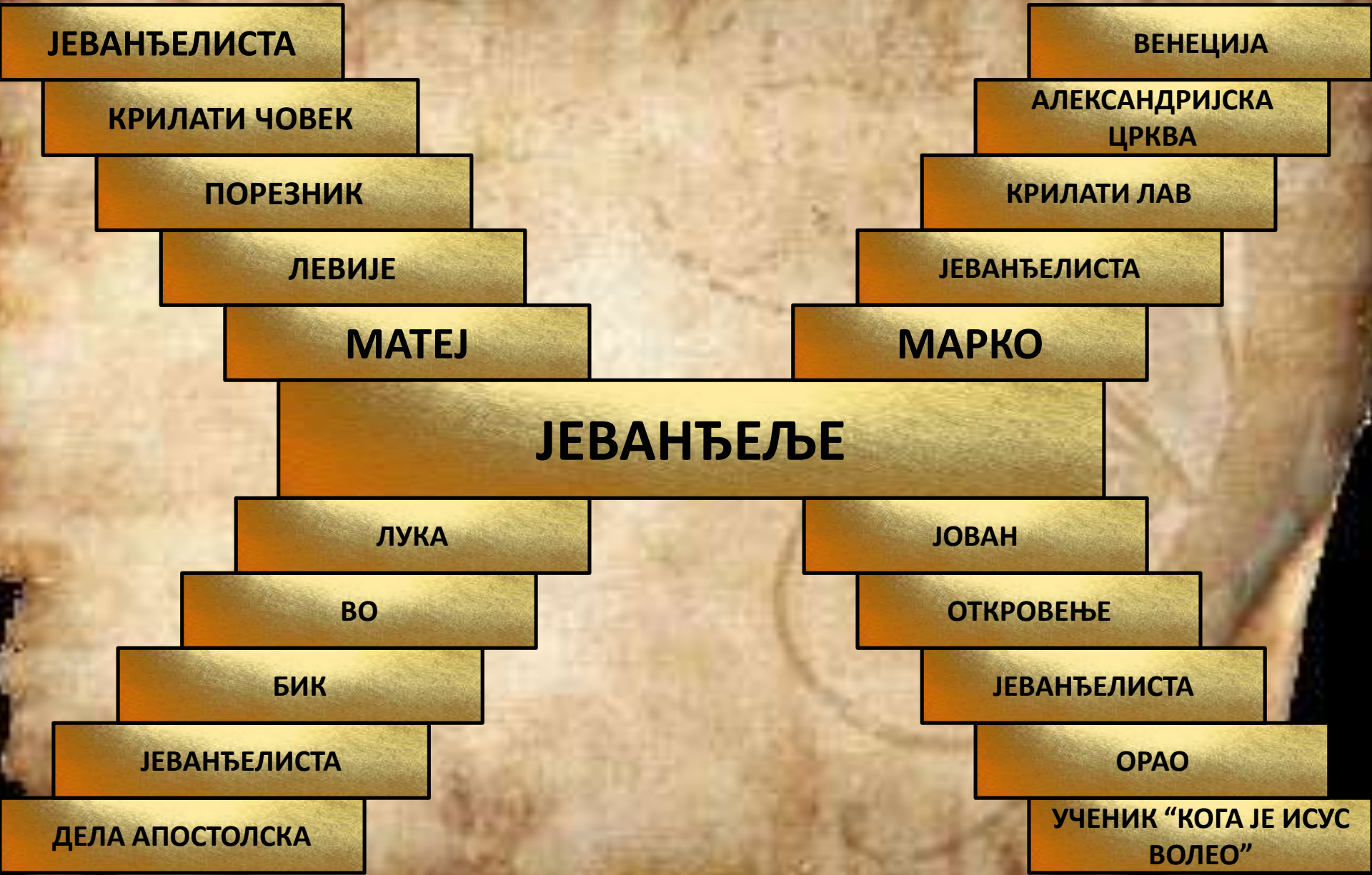

КОРПУСИ КЊИГА НОВОГ ЗАВЕТА

- ПОСЛАНИЦЕ
(ПИСМА) СВЕТИХ
АПОСТОЛА
- ЕВАНЂЕЉА
- ДЕЛА СВЕТИХ
АПОСТОЛА
- АПОКАЛИПСА
(ОТКРИВЕЊЕ)
СВЕТОГ ЈОВАНА

ЈЕВАНЂЕЛИСТА

ВЕНЕЦИЈА

КРИЛАТИ ЧОВЕК

АЛЕКСАНДРИЈСКА ЦРКВА

ПОРЕЗНИК

КРИЛАТИ ЛАВ

ЛЕВИЈЕ

ЈЕВАНЂЕЛИСТА

МАТЕЈ

МАРКО

ЈЕВАНЂЕЉЕ

ЛУКА

ЈОВАН

ВО

ОТКРОВЕЊЕ

БИК

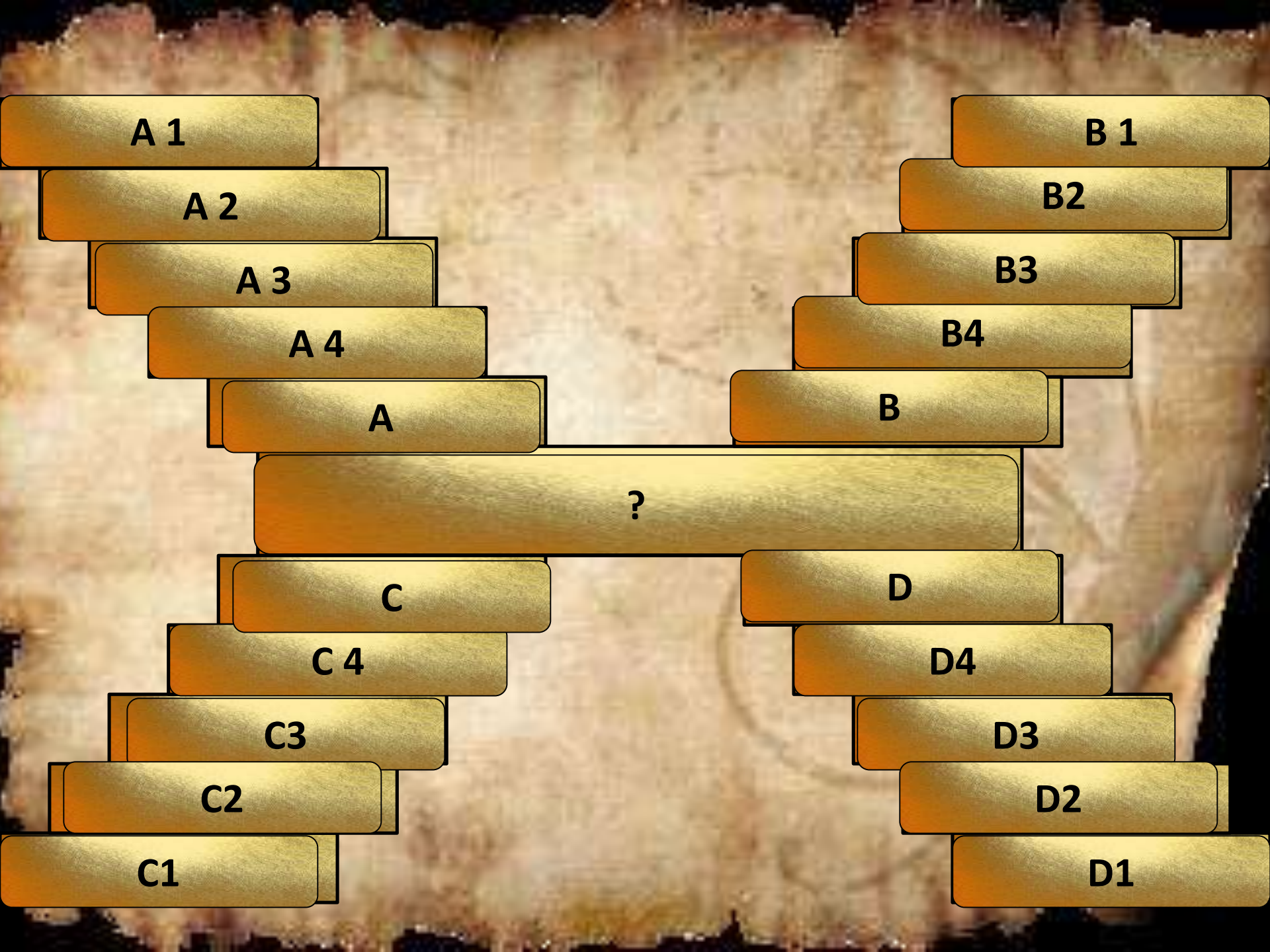
ЈЕВАНЂЕЛИСТА

ЈЕВАНЂЕЛИСТА

ОРАО

ДЕЛА АПОСТОЛСКА

УЧЕНИК "КОГА ЈЕ ИСУС ВОЛЕО"

EVANGELIST

VENICE

A WINGED MAN

CHURCH OF ALEXANDRIA

TAX COLLECTOR

A WINGED LION

LEVI

EVANGELIST

ST. MATTHEW

ST. MARK

EVANGEL

ST. LUKE

ST. JOHN

OX

BOOK OF REVELATION

BULL

EVANGELIST

EVANGELIST

EAGLE

ACTS OF APOSLES

**DISCIPLE "WHOM JESUS
LOVED"**

Законске (јеванђељске) књиге Новога Завета The gospels

Мт – Свето Јеванђеље од Матеја <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-7/>

Mt- The Gospel according to Matthew

Мк – Свето Јеванђеље од Марка <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-7/2/>

Mk- The Gospel according to Mark

Лк – Свето Јеванђеље од Луке <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-7/3/>

Lk- The Gospel according to Luke

Јн – Свето Јеванђеље од Јована <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-7/4/>

Jn- The Gospel according to John

ЕВАНЂЕЉА

КАНОНСКА

- У НОВОМ ЗАВЕТУ ПОСТОЈЕ ЧЕТИРИ ЕВАНЂЕЉА КОЈА СЕ ДЕЛЕ НА:
- а) синоптичка или упоредна (Матеј, Марко, Лука)
- б) Јованово евађеље

- **напомена:** еванђеља, иако се у нашим штампаним верзијама, налазе на почетку Новог завета, настају после већине посланица у периоду када са историјске сцене полако нестају очевидци догађаја у којима је Христос учествова. Тада се јавља потреба да усмено сведоченство о Христу, које су деценијама давали поменути очевидци, буде записано

НЕКАНОНСКА

- ПОСТОЈИ ВЕЛИКИ БРОЈ „НЕКАНОНСКИХ ЕВАНЂЕЉА“ ОДНОСНО ЕВАНЂЕЉА КОЈЕ ХРИШЋАНИ НАЈРАНИЈЕГ ДОБА НИСУ ПРИХВАТИЛИ КАО АУТЕНТИЧНА:
- а) хетеродоксна
- б) ортодоксна, али непотврђена

Тумачимо јеванђељске приче

Препорука

СВЕТИ ВЛАДИКА НИКОЛАЈ ЖИЧКИ

ОМИЛИЈЕ

<https://svetosavlje.org/omilije/>

A 1

Б 1

A 2

Б 2

A 3

Б 3

A 4

Б 4

A

Б

?

B

Г

B 4

Г 4

B 3

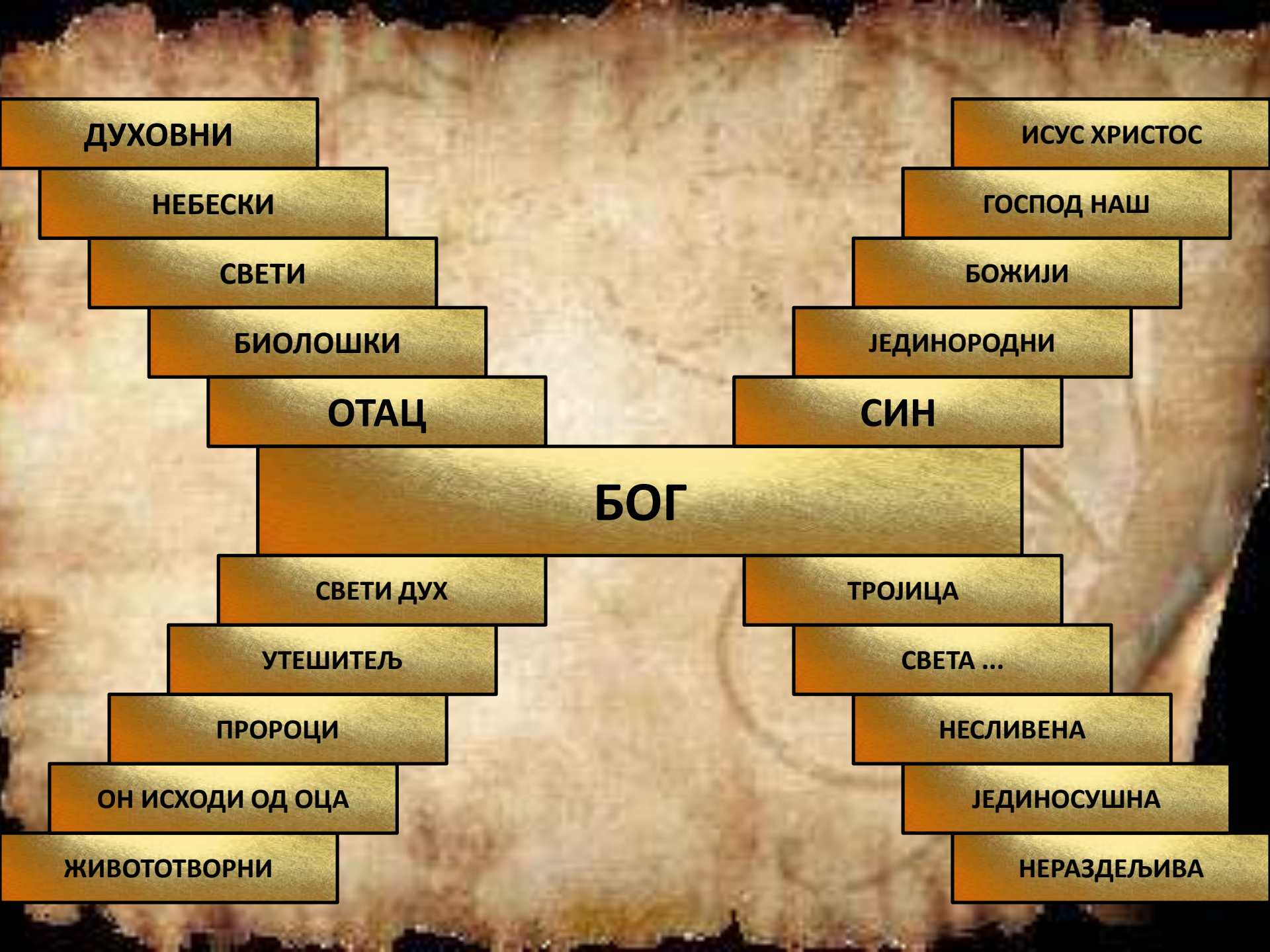
Г 3

B 2

Г 2

B 1

Г 1

ДУХОВНИ

ИСУС ХРИСТОС

НЕБЕСКИ

ГОСПОД НАШ

СВЕТИ

БОЖИЈИ

БИОЛОШКИ

ЈЕДИНОРОДНИ

ОТАЦ

СИН

БОГ

СВЕТИ ДУХ

ТРОЈИЦА

УТЕШИТЕЉ

СВЕТА ...

ПРОРОЦИ

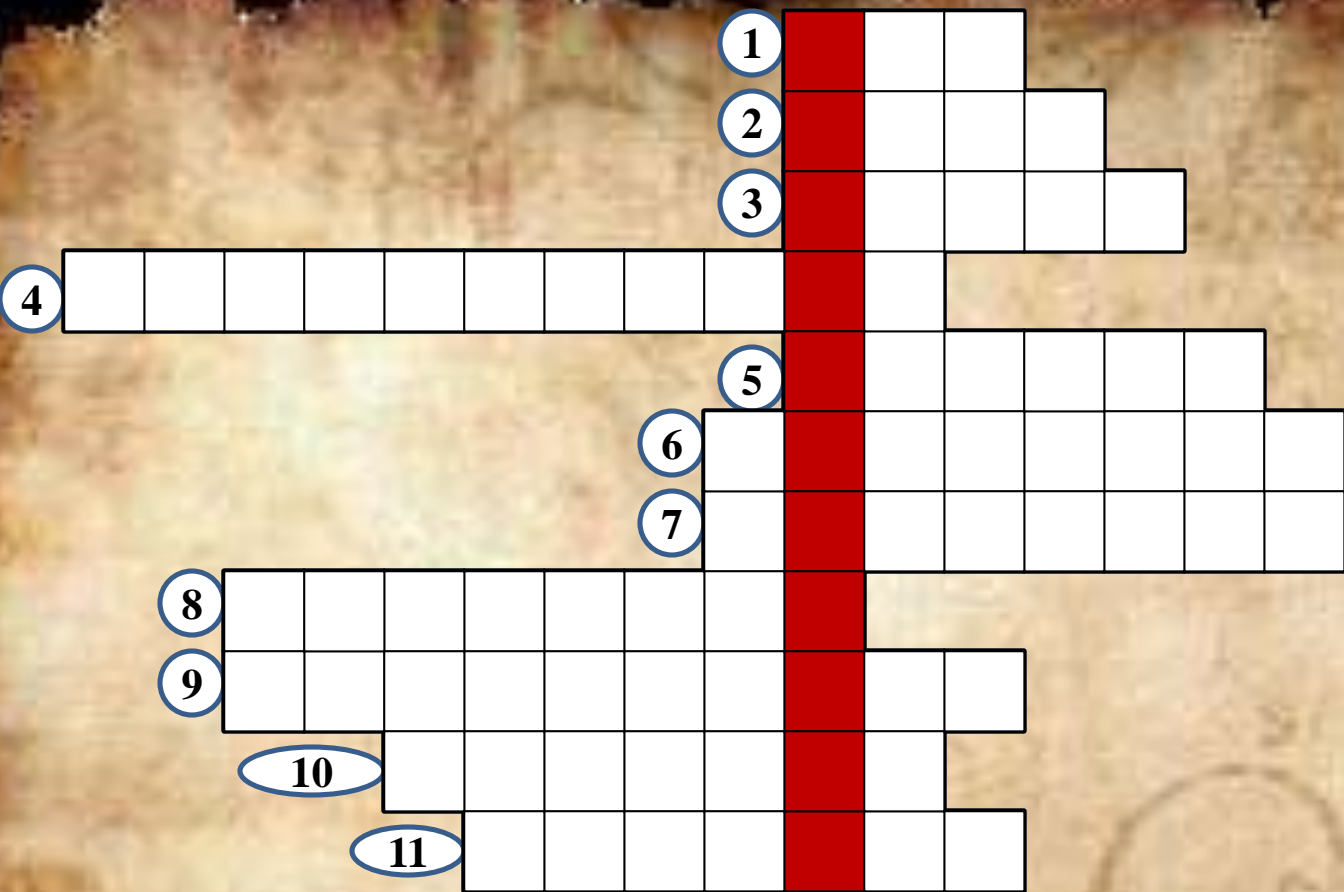
НЕСЛИВЕНА

ОН ИСХОДИ ОД ОЦА

ЈЕДИНОСУШНА

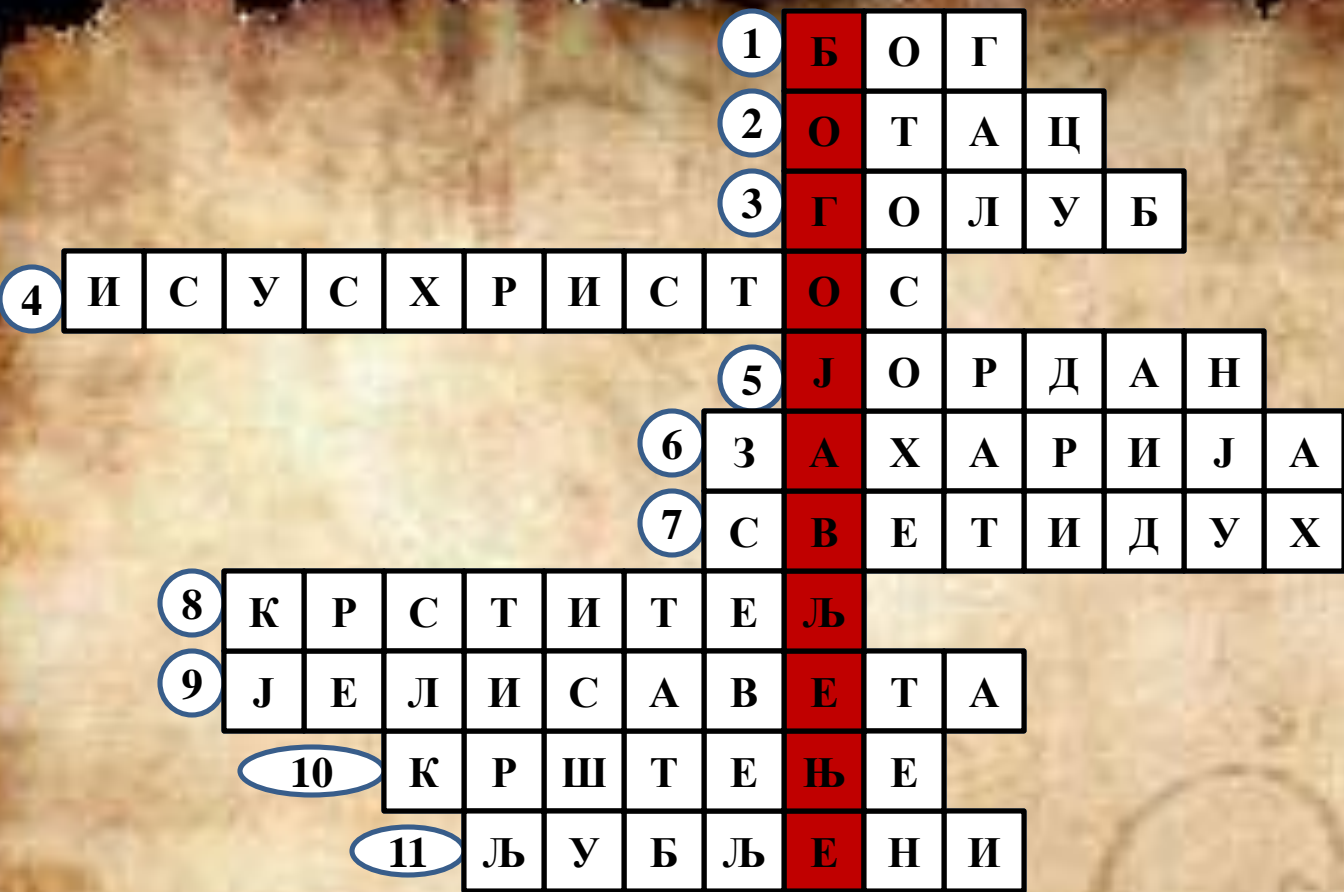
ЖИВОТОТВОРНИ

НЕРАЗДЕЉИВА

- 1- ОТАЦ, СИН И СВЕТИ ДУХ
- 4- ГОСПОД НАШ
- 6- ОТАЦ ЈОВАНА ПРЕТЕЧЕ
- 9- МАЈКА ЈОВАНА ПРЕТЕЧЕ
- 11- СИН МОЈ ...

- 2- ЈЕДАН РОДИТЕЉ
- 3- ПТИЦА
- 5- РЕКА НА КОЈОЈ СЕ КРСТИО ИСУС
- 7- УТЕШИТЕЉ
- 8- ЈОВАН ПРЕТЕЧА ИЛИ ЈОВА
- 10- СВЕТА ТАЈНА КОЈА СЕ ОБАВЉА ПОСЛЕ РОЂ

- 1- ОТАЦ, СИН И СВЕТИ ДУХ
- 4- ГОСПОД НАШ
- 6- ОТАЦ ЈОВАНА ПРЕТЕЧЕ
- 9- МАЈКА ЈОВАНА ПРЕТЕЧЕ
- 11- СИН МОЈ ...

- 2- ЈЕДАН РОДИТЕЉ
- 3- ПТИЦА
- 5- РЕКА НА КОЈОЈ СЕ КРСТИО ИСУС
- 7- УТЕШИТЕЉ
- 8- ЈОВАН ПРЕТЕЧА ИЛИ ЈОВАНА
- 10- СВЕТА ТАЈНА КОЈА СЕ ОБАВЉА ПОСЛЕ РОЂЕЊА

ОСМОСМЕРКА ПИТАЛИЦА

Б	К	А	Ј	В	А	М	И	Н	ЛИК СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ ИЗ КОГА ИСХОДИ СВЕТИ ДУХ
О	Р	Б	О	Г	Т	Д	Ј	Н	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 18. ЈАНУАРА
Г	С	Ђ	Р	И	Р	К	Њ	М	СВЕТИ ДУХ СЕ ЈАВИО У ОБЛИЧЈУ
О	Т	З	Д	С	И	Т	Л	Ђ	РЕКА У КОЈОЈ СЕ КРСТИО ИСУС ХРИСТОС
Ј	О	В	А	Њ	Д	А	Н	Ш	КОЛИКО ГОДИНА ЈЕ ИСУС ИМАО КАД СЕ КРСТИО
А	В	Ж	Н	Џ	Е	О	М	С	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 19. ЈАНУАРА
В	Д	А	П	О	С	Т	О	Л	ИСПОВЕДАЊЕ ГРЕХА СА ОСЕЋАЈЕМ КРИВИЦЕ
Љ	А	С	И	Н	Е	А	Х	Џ	ХРИСТОВ УЧЕНИК
Е	Н	Е	Р	У	Т	Џ	Ф	Ч	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 20. ЈАНУАРА
Њ	П	О	К	А	Ј	А	Њ	Е	ЛИК СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ КОЈИ СЕ ОВАПЛОТИО
Е	Г	О	Л	У	Б	А	О	П	ОВОМ РЕЧЈУ ЗАВРШАВАМО МОЛИТВУ

ОСМОСМЕРКА ПИТАЛИЦА

Б	К	А	Ј	В	А	М	И	Н	ЛИК СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ ИЗ КОГА ИСХОДИ СВЕТИ ДУХ
О	Р	Б	О	Г	Т	Д	Ј	Н	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 18. ЈАНУАРА
Г	С	Ђ	Р	И	Р	К	Њ	М	СВЕТИ ДУХ СЕ ЈАВИО У ОБЛИЧЈУ
О	Т	З	Д	С	И	Т	Л	Ђ	РЕКА У КОЈОЈ СЕ КРСТИО ИСУС ХРИСТОС
Ј	О	В	А	Њ	Д	А	Н	Ш	КОЛИКО ГОДИНА ЈЕ ИСУС ИМАО КАД СЕ КРСТИО
А	В	Ж	Н	Ц	Е	О	М	С	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 19. ЈАНУАРА
В	Д	А	П	О	С	Т	О	Л	ИСПОВЕДАЊЕ ГРЕХА СА ОСЕЋАЈЕМ КРИВИЦЕ
Љ	А	С	И	Н	Е	А	Х	Ц	ХРИСТОВ УЧЕНИК
Е	Н	Е	Р	У	Т	Ц	Ф	Ч	ПРАЗНИК КОЈИ СЛАВИМО 20. ЈАНУАРА
Њ	П	О	К	А	Ј	А	Њ	Е	ЛИК СВЕТЕ ТРОЈИЦЕ КОЈИ СЕ ОВАПЛОТИО
Е	Г	О	Л	У	Б	А	О	П	ОВОМ РЕЧЈУ ЗАВРШАВАМО МОЛИТВУ

A 1

Б 1

A 2

Б 2

A 3

Б 3

A 4

Б 4

A

Б

?

B

Г

B 4

Г 4

B 3

Г 3

B 2

Г 2

B 1

Г 1

СВЕТА ТАЈНА

ГОСПОД

РОЂЕЊЕ

СИН

У ИМЕ ОЦА И СИНА И
СВЕТОГА ДУХА

ЈАГЊЕ БОЖИЈЕ

ОБРЕД

МЕСИЈА

КРШТЕЊЕ

ИСУС ХРИСТОС

БОГОЈАВЉЕЊЕ

ДУХ СВЕТИ

ОТАЦ

ГОЛУБ

ДУХОВНИ

БОГ

БИОЛОШКИ

ИСХОДИ ОД ОЦА

НЕБЕСКИ

УТЕШИТЕЉ

ЗЕМАЉСКИ

A 1

Б 1

A 2

Б 2

A 3

Б 3

A 4

Б 4

A

Б

?

B

Г

B 4

Г 4

B 3

Г 3

B 2

Г 2

B 1

Г 1

АНЂЕО

МАРИЈА

СНАГА БОЖИЈА

ПРИСНОДЈЕВА

УТОРАК

ПРЕСВЕТА

АРХАНЂЕО

ПРЕЧИСТА

ГАВРИЛО

БОГОРОДИЦА

БЛАГОВЕСТИ

ДУХ СВЕТИ

ЈЕВАНЂЕЉЕ

ГОВОРИ КРОЗ ПРОРОКЕ

ПО ЈОВАНУ

БОГ

ПО ЛУКИ

ИСХОДИ ОД ОЦА

ПО МАРКУ

УТЕШИТЕЉ

ПО МАТЕЈУ

ПРОЈЕКАТ НАШИХ УЧЕНИКА ПРИЧА О МИЛОСТИВОМ САМАРЈАНИНУ

ПРИЧА О МИЛОСТИВОМ САМАРЈАНИНУ

<https://www.youtube.com/watch?v=rVfz-BjGBg&t=41s>

ПРОДУКТИ РАДИОНИЧАРСКЕ НАСТАВЕ

<https://www.youtube.com/watch?v=J0orGuJ8Xgg&t=39s>

Реализатори: вероучитељица Драгана Деспотовић, наставница енглеског
Сања Симић де Граф и чланови Тима за пројекте у настави наше школе

Историјска књига Новог Завета

The early Church

Дап – Дела Светих апостола

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-8/>

Acts- The Acts of The Apostles

ДЕЛА СВЕТИХ АПОСТОЛА

- Историјски спис који представља „изабрану историју“ цркве апостолског периода.
- „други том“ Лукиног еванђеља
- Одлично преноси атмосферу у којем живе први хришћани
- - прати ширење хришћанства:
 - а) у јудео-самарјанском контексту (апостол Петар и Јаков)
 - б) у грчко-римском свету (апостол Павле)

A 1

Б 1

A 2

Б 2

A 3

Б 3

A 4

Б 4

A

Б

?

B

Г

B 4

Г 4

B 3

Г 3

B 2

Г 2

B 1

Г 1

ТАМЈАН

СОЛИ

КАЂЕЊЕ

ШЕЋЕРА

СЛАВА

СИРУП

ИКОНА

ПРИБОР ЗА ЈЕЛО

КАДИОНИЦА

КАШИЧИЦА

СВЕТИ САСУДИ

ЗВЕЗДИЦА

КОПЉЕ

СИМВОЛИЗУЈЕ
ВИТЛЕЈЕМСКУ ЗВЕЗДУ

ОШТРО

СТАВЉА СЕ НА ДИСКОС

СЛУЖИ ЗА ВАЂЕЊЕ
ЧЕСТИЦА ИЗ ПРОСФОРЕ

КРСТ

ШТАПИЋ

ДВА МЕТАЛНА КРАКА

РЕБРО

Поучне књиге Новогa Завета

Посланице

The letters

ПОСЛАНИЦЕ (ПИСМА) СВЕТИХ АПОСТОЛА

- САБРОНЕ ПОСЛАНИЦЕ (СВ. АП. ЈАКОВ, СВ.АП. ЈУДА, СВ. АП.ПЕТАР, СВ.АП. ЈОВАН)
- ПОСЛАНИЦЕ УПУЋЕНЕ КОНКРЕТНИМ ЦРКВЕНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА (СВ.АП. ПАВЛЕ)
- ПАСТОРАЛНЕ ПОСЛАНИЦЕ УПУЋЕНЕ КОНКРЕТНИМ ЛИЧНОСТИМА (СВ.АП.ПАВЛЕ)

САДРЖИНА ПОСЛАНИЦА

ДОГМАТСКИ МАТЕРИЈАЛ

- - ПОЈАШЊАВАЊЕ ХРИШЋАНСКЕ ВЕРЕ У ВЕЗИ:
- а) веровања у Бога (Оца)
- б) веровања у Христа
- в) веровања у деловање Духа Светога
- г) веровање о човеку
- Веровање о заједници Бога и човека (Цркви)

ПРАКТИЧНИ САВЕТИ

- САВЕТИ О ХРИШЋАНСКОМ ЖИВОТУ:
- а) моралу и етици
- б) односну према нехришћанима
- в) односу према властима итд.

Посланице Светог Апостола Павла: The Letters of Paul

Рим – Посланица Св. апостола Павла Римљанина, 16 глава

Rom- The Letter of Paul to The Romans

1 Кор – Прва посланица Св. апостола Павла Коринћанима, 16 глава

1 Cor- The First Letter of Paul to The Corinthians

2 Кор – Друга посланица Св. апостола Павла Коринћанима, 13 глава

2 Cor- The Second Letter of Paul to The Corinthians

Гал – Посланица Св. апостола Павла Галатима, 6 глава

Gal- The Letter of Paul to The Galatians

Еф – Посланица Св. апостола Павла Ефесцима, 6 глава

Eph- The Letter of Paul to Ephesians

Флп – Посланица Св. апостола Павла Филипљанима, 4 главе

Phil- The Letter of Paul to Philippians

Кол – Посланица Св. апостола Павла Колошанима, 4 главе

Col- The Letter of Paul to The Colossians

1 Сол – Прва посланица Св. апостола Павла Солуњанима, 5 глава

1Thess- The First Letter of Paul to The Thessalonians

2 Сол – Друга посланица Св. апостола Павла Солуњанима, 3 главе

2Thess- The Second Letter of Paul to The Thessalonians

1 Тим – Прва посланица Св. апостола Павла Тимотеју, 6 глава

1Tim- The First Letter of Paul to Timothy

2 Тим – Друга посланица Св. апостола Павла Тимотеју, 4 главе

2Tim- The Second Letter of Paul to Timothy

Тит – Посланица Св. апостола Павла Титу, 3 главе

Tit- The Letter of Paul to Titus

Флм – Посланица Св. апостола Павла Филимону, 1 глава

Philem- The Letter of Paul to Philemon

Јев – Посланица Св. апостола Павла Јеврејима, 13 глава

Heb- The Letter of Paul to Hebrews

Саборне посланице:

Јак – Саборна посланица Св. апостола Јакова, 5 глава

Jas- The Letter of James

1 Пет – Прва саборна посланица Св. апостола Петра, 5 глава

1Pet- The First Letter of Peter

2 Пет – Друга саборна посланица Св. апостола Петра, 3 главе

2Pet- The Second Letter of Peter

1 Јн – Прва саборна посланица Св. апостола Јована Богослова, 5 глава

1Jn- The First Letter of John

2 Јн – Друга саборна посланица Св. апостола Јована Богослова, 1 глава

2Jn- The Second Letter of John

3 Јн – Трећа саборна посланица Св. апостола Јована Богослова, 1 глава

3Jn- The Third Letter of John

Јуд – Саборна посланица Св. апостола Јуде (Јаковљевог), 1 глава

Jude- The Letter of Jude

Одговорите на питања

1. Шта су,заправо, посланице? Шта је њихова садржина?
2. Колико укупно има посланица?
3. Ко је написао највише посланица и колико?
4. Који значај имају посланице за нас данас? Чему нас уче?
5. Пројектни задатак (по жељи)-кроз групни рад можете обрадити једну посланицу и презентовати одељењу. Друга група може урадити пано са цитатима из посланица. Трећа група може урадити нешто о ауторима посланица. Четврта група може кроз радионичарски рад обрадити делове посланице-ликовни радови, макете, мође драматизација градива и прављење сценографије

Пророчка књига:

Отк – Откривење Светога Јована Богослова

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo-8/23/>

Rev- The Revelation to John

ОТКРИВЕЊЕ (АПОКАЛИПСА)

- ПРОРОЧКО-АПОКАЛИПТИЧКИ СПИС:
- а) писан доста снажним стилем
- б) користи бројне симболе (митолошке слике, нумерологију, симболику боја...)
- Усредсређен је на последње догађаје људске историје
- Буди наду у коначну победу добра над злом

НОВИ ЗАВЕТ КАО ИСТОРИЈА

ИСТОРИЈА ИСУСА ХРИСТА

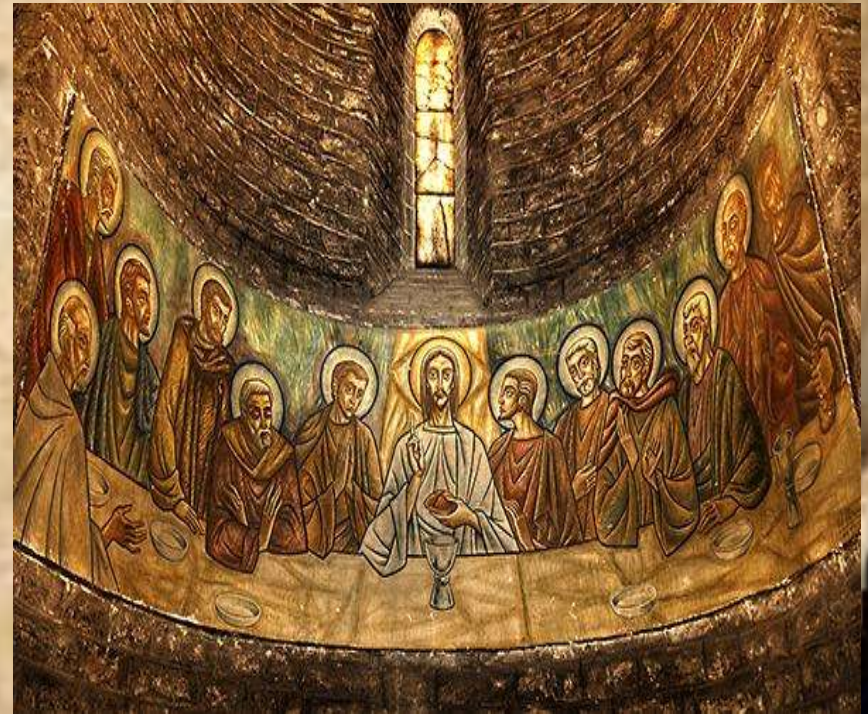
- ОПИСАНА ЈЕ У ЕВАНЂЕЉИМА И МОЖЕ СЕ ПРАТИТИ КРОЗ КЉУЧНЕ ДОГАЂАЈЕ:
- а) рођење Јована Крститеља
- б) благосвести и рођење Исуса Христа
- Христово крштење (Богојављење)
- Христово преображење
- Страдање, васкрсење и вазнесење

ИСТОРИЈА ЦРКВЕ АПОСТОЛСКОГ ДОБА

- Историја јерусалимске цркве
- Историја мисије св.ап. Петра
- Историја мисије св. Ап. Павла

НОВИ ЗАВЕТ И МИ

- Циљ Новог завета је:
- а) да нам пренесе аутентично сведочанство о Исусу Христу као Сину Божијем који је постао човек како би људе учинио децом Божијом
- б) да нам укаже на ревност првих хришћана у ширењу хришћанске вере и сведочанства о Христу како би
- в) подстакла нас да узверујемо у Христа и
- г) наставимо да речју и животом сведочимо хришћанску веру у свету у коме живимо

О БИБЛИЈИ

Библија није историјски уџбеник, иако је пуна историјских догађаја. Библија није ни научни приручник, мада излаже многе ствари о којима говори и наука. Библија није ни философско дело, иако обрађује философска питања. Библија није ни књижевно дело, премда садржи многе предивне књижевне саставе. Библија не излаже тек чињенице као што то чине школски уџбеници; она чини што не чини ниједна друга књига: излаже нам Божје речи, упознаје читаоце са Његовим делом и помаже читаоцу да се држи Његових животних упутстава која имају вечну и незаменљиву вредност. Дакле, Библија, односно Свето писмо је књига о Богу. Она је и књига која проповеда о томе како Бог жели да живимо и какав живот да водимо.

протођакон Радомир Ракић

**ПРОЈЕКАТ НАШИХ УЧЕНИКА
ПРЕВОДИ СВЕТОГ ПИСМА КРОЗ ИСТОРИЈУ
НА ОСНОВУ ИСТОИМЕНЕ КЊИГЕ
ПРОТОЂАКОНА РАДОМИРА РАКИЋА**

<https://www.youtube.com/watch?v=kPgHWgDtADw&t=44s>

Реализатори: вероучитељица Драгана Деспотовић, наставници енглеског Сања Симић де Граф и Петар Косовац и чланови Тима за пројекте у настави наше школе

ДОДАТАК

PRAYER TO THE HOLY SPIRIT

PRAYER TO THE HOLY SPIRIT

Heavenly King, the Comforter, the Spirit of Truth, Who are everywhere and fill all things, Treasury of blessing and Giver of life, come and abide in us and cleanse us from every impurity, and save, Gracious One, our souls.

МОЛИТВА СВЕТОМЕ ДУХУ

Царе Небески, Утешитељу, Душе Истине, који си свуде и све испуњаваш, ризницо добара и даваоче живота, дођи усли се у нас и очисти нас од сваке нечистоте и спаси, Благи, душе наше.

THE THRICE HOLY- ТРИСВЕТО

Holy God, Holy Mighty, Holy Immortal, have mercy on us.

Свети Боже, свети крепки, свети бесмртни, помилуј нас. (три пута)

Glory to the Father, and to the Son, and to the Holy Spirit, now and ever and unto ages of ages. Amen.

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу сада и увек и у векове векова. Амин.

All-Holy Trinity, have mercy on us, Lord, cleanse away our sins, Master, forgive us or iniquities, Holy One, visit us and heal our infirmities, for Thy Name's sake.

Пресвета Тројице, помилуј нас, Господе, очисти грехе наше, Владару, опрости безакоња наша, Свети, посети и исцели немоћи наше, Имена Твојега ради.

THE LORD'S PRAYER

**Our Father, Who art in heaven,
Hallowed be Thy name,
Thy Kingdom come!
Thy will be done,
On earth as it is in heaven.
Give us this day our daily bread,
And forgive us our trespasses,
As we forgive those who trespass
against us.
And lead us not into temptation,
But deliver us from evil.**

**For Thine is the Kingdom, and the
Power, and the Glory, of the Father,
and of the Son, and of the Holy
Spirit, now and ever, and unto ages
of ages. Amen.**

МОЛИТВА ГОСПОДЊА (ОЧЕ НАШ)

**Оче наш, Који си на небесима,
Да се свети Име Твоје,
Да дође Царство Твоје,
Да буде воља твоја и на земљи
као и на небу.
Хлеб наш насушни дај нам данас,
И опрости нам дугове наше,
Као што и ми опраштамо
дужницима својим,
И не уведи нас у искушење,
Но изави нас од зла.**

**Јер је Твоје Царство и Сила и
Слава,
Оца и Сина и Светога Духа
Сада и увек и у векове векова.
Амин.**

TO THE VIRGIN MARY

Hail Mary, Mother of God, Virgin full of grace, the Lord is with Thee: blessed art Thou among women and blessed is the Fruit of Thy womb, for Thou has borne the Savior of our souls.

ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ

Богородице Дјево, радује се благодатна Маријо, Господ је с Тобом. Благословена си ти међу женама и благословен је Плод утробе Твоје јер си родила Спаситеља душа наших.

Meet it is in truth, to glorify Thee, o Birthgiver of God, ever blessed and all-undefiled, the Mother of our God. More honourable than the Cherubim, and beyond compare more glorious than the Seraphim, Thou who without stain didst bear God the word, True Birthgiver of God, we magnify Thee.

Достојно је, уистину, блаженом звати Тебе Богородицу, увек блажену и пренепорочну и Матер Бога нашега. Часнију од херувима и неупоредиво славнију од серафима, Тебе што непорочно Бога Реч роди, уистину Богородицу, величамо.

**In the Name of the
Father, and the Son, and
The Holy Spirit. Amen.
У име Оца и Сина и
Светога Духа. Амин.**

**O, Lord, Jesus Christ, the Son of
God, by the prayers of Thy most
pure Mother and all saints, have
mercy upon us. Amen.
Господе Исусе Христе,
молитвама Твоје Пресвете
Пречисте Матере и свих
светих, помилуј нас. Амин.**

**Glory to Thee, our God,
glory to Thee.
Amen. Слава Теби,
Боже наш, слава Теби.**

Daily prayers

**Lord, Jesus Christ, the
Son of God, have mercy
on me, a sinner!
Господе, Исусе Христе,
Сине Божји, помилуј
ме грешног!**

**All-holy Theotokos have
mercy upon us!
Пресвета Богородице,
спаси нас.**

**Lord have mercy!
Господе помилуј!**

**O, God, be merciful to
me, a sinner!
Боже, буди милостив
мени грешноме!**

СИМВОЛ ВЕРЕ

Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божјег, Јединородног, од Оца рођеног пре свих векова, Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, јединосушног Оцу кроз кога је све постало.

Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао са небеса и оваплотио се од Духа Светога и Марије Дјеве и постао човек.

И који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен.

И који је васкрсао у трећи дан по Писму.

И који се вазнео на небеса и седи с десне стране Оца.

И који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Царству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа, Животворнога, Који од Оца исходи, који се са Оцем и Сином заједно поштује и слави, који је говорио роз пророке.

У Једну, Свету, Саборну и апостолску Цркву.

Исповдам једно крштење за опроштење грехова.

Чекам васкрсење мртвих.

И живот будућег века. Амин.

THE NICENE CREED

I believe in one God, the Father Almighty, maker of heaven and earth, and of all things visible and invisible.

And in one Lord Jesus Christ, the only begotten Son of God, begotten of his Father before all worlds, God of God, Light of Light, very God of very God, begotten, not made, being of one substance with the Father, by Whom all things are made,

Who for us men and for our salvation came down from heaven, and was incarnate by the Holy Ghost and of the Virgin Mary, and was made man,

And was crucified also for us under Pontius Pilate,

Who suffered and was buried,

and the third day He rose again according to the Scriptures

And ascended into heaven and sitteth on the right hand of the Father,

And he shall come again, with glory, to judge both the quick and the dead, Whose Kingdom shall have no end.

And I believe in the Holy Ghost the Lord, and Giver of Life, who proceedeth from the Father, who with the Father and the Son together is worshipped and glorified, who spoke by the Prophets.

And I believe in one holy Catholic and Apostolic Church.

I acknowledge one baptism for the remission of sins,

And I look for the resurrection of the dead,

And the life of the world to come. AMEN.

Извори и литература

- Свето Писмо Старога и Новога Завјета-Библија

<https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo/>

- Библијска енциклопедија I и II , протођакон Радомир Ракић

-Преводи Светог писма кроз историју, протођакон Радомир Ракић

-Библијске исагошке теме, протођакон Радомир Ракић, Издавачке фондације СПЦ Архиепископије београдско-карловачке, Београд 2022.

-Интертестаментални период, студије из библијске науке, сабрани прилози истраживача у преводу Предрага Ракића, а у издању Издавачке фондације СПЦ Архиепископије београдско-карловачке, 2015.

-*Come and see*, уџбеник енглеског језика за први и други разред православних богословија и гимназија, Сестринство Тројеручице-Шибеник, Свети Архијерејски Синод СПЦ Београд 2010.

Препоруке

- Свето Писмо Старога и Новога Завјета-Библија <https://svetosavlje.org/bogoslužbeni/sveto-pismo/>
- Сајт Патријаршије СПЦ <https://spc.rs/>
- Епархија шабачка <https://www.eparhijasabacka.rs>
- Библијска енциклопедија I и II , протођакон Радомир Ракић
- Библијски културни центар <https://bkcentar.rs/sr/blog>
- Информативно-катихетски портал *Ризница литургијског богословља и живота* катихете Бранислава Илића <http://branislavilic.blogspot.com/>
- Библиотека Светосавља <https://svetosavlje.org/biblioteka-index/>
- Црквени календар са *Охридским прологом* <https://www.pravoslavnikalendar.rs/>
- Молитвеник <http://molitvenik.in.rs/>
- Помоћни материјал за верску наставу https://branislavilic.blogspot.com/2022/09/blog-post_820.html
- Богослужбени водич Епархије нишке <http://bogoslužbenivodic.eparhijaniska.rs/rs/%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%BC>
- Портал *Патмос* теолога Бранка Радовановића <https://patmos.rs/>
- Радио *Слово љубве* <http://www.svoljubve.com/cir/Home.asp>
- ТВ Храм <https://www.tvhram.rs/>